

Gaderummet

**- en evaluering af et værested med
bo- og rådgivningsfunktion for unge**

November 2002

**Marianne Malmgren og
Finn Kenneth Hansen**

Gaderummet

- en evaluering af et værested med
bo- og rådgivningsfunktion for unge

November 2002

Marianne Malmgren og
Finn Kenneth Hansen

Gaderummet
- en evaluering af et værested med
bo- og rådgivningsfunktion for unge

© CASA, November 2002

ISBN 87-91285-06-2

Elektronisk udgave: ISBN 87-91285-07-0

Forord

Familie- og Arbejdsmarkedsudvalget i Københavns Kommune har ønsket en evaluering af Gaderummet.

Gaderummet er et værested med rådgivnings- og bofunktion primært for unge mellem 18 og 35 år. Målgruppen er psykisk sårbar, og de mangler faste holdpunkter i deres hverdagsliv og har sociale vanskeligheder.

Værestedet ligger på Nørrebro i København. Rådgivningen har eksisteret siden 1985 og værestedet siden 1996. De metodiske principper for arbejdet i Gaderummet er bl.a. myndiggørelse, krav om udvikling og deltagelse.

Finansieringen af Gaderummet har bl.a. været baseret på midler fra forskellige puljer samt en kommunal bevilling. Denne evaluering indgår i Familie- og Arbejdsmarkedsudvalgets stillingtagen til den fremtidige kommunale medfinansiering af Gaderummet.

Formålet med den foreliggende evaluering er at vurdere, på hvilke måder Gaderummet med dets funktioner og aktiviteter støtter den enkelte unge i et hverdagsliv, som ofte er præget af kaos, utryghed og misbrug.

Evalueringen er primært baseret på kvalitative interview med medarbejdere, brugere og samarbejdspartnere. Der er foretaget 22 interview med de unge, som kommer i Gaderummet, fordelt mellem unge, som bor i Gaderummet, kommer i værestedet og unge, som kommer i rådgivningen. Der er gennemført interview med 10 samarbejdspartnere. Derudover er medarbejderne blevet interviewet.

De kvalitative oplysninger er suppleret med en spørgeskemaundersøgelse. I en 2-ugers periode har de unge, som kommer i Gaderummet, udfyldt et spørgeskema. For dem, der kommer i rådgivningen, har der været tale om en registreringsperiode på 4 uger.

Vi vil gerne sige tak til alle de unge i Gaderummet, som har stillet op til interview samt til medarbejderne og samarbejdspartnerne.

Evalueringen er foretaget i perioden fra august til oktober 2002.

Undersøgelsen er gennemført af Marianne Malmgren og Finn Kenneth Hansen. Desuden har Linda Kjær Minke som led i sin praktikperiode deltaget.

Indholdsfortegnelse

1	Sammenfatning	7
2	Gaderummet	15
2.1	Gaderummet – et værested på Nørrebro	15
2.2	Gaderummets formål	15
2.3	Medarbejderressourcer	16
2.4	Gaderummet i en udviklingsproces	17
2.5	Evalueringen	17
2.6	Metoder i evalueringen	18
2.7	Rapportens opbygning	20
3	Hvem kommer i Gaderummet?	21
3.1	Flere kontaktflader	21
3.2	Køn og alder	22
3.3	Hverdagsbeskæftigelse og indkomstforhold	22
3.4	Uddannelse	23
3.5	Bolig og hvor bor de?	25
4	Gaderummet som bosted	26
4.1	Hvem bor i Gaderummet?	26
4.2	Hvorfor bo i Gaderummet?	26
4.3	Bovilkårene	29
4.4	Vurdering – hvad synes de om at bo der?	30
4.5	Opsummering	31
5	Værestedsfunktion	33
5.1	Hvem kommer for at være?	33
5.2	Hvor ofte kommer de?	33
5.3	Hverdagen i Gaderummet	36
5.4	Et rummeligt fristed	37
5.5	Brugernes vurdering af værestedet	41
6	Rådgivningen - Regnbuen	44
6.1	Beskrivelse af rådgivningsgruppen	44
6.2	Hvorfor kommer de i rådgivningen?	45
6.3	Brugernes vurdering af rådgivningen	46
6.4	Opsummering	48
7	Selvforsørgelse – muligheder og barrierer	49
7.1	De unge i Gaderummet	49
7.2	Egen bolig og selvforsørgelse	50
7.3	Pendlere	52
7.4	Behov for massiv og helhedsorienteret støtte	54

8	Gaderummet og omverdenen	57
8.1	Socialforvaltningen	57
8.2	Sundhed og mad – frivillige i Gaderummet	59
8.3	Det psykiatriske system	60
8.4	Politi og Kriminalforsorgen	61
8.5	Et sted for unge, som ikke har andre steder at være	61
	Litteraturliste	66

1 Sammenfatning

I dette første kapitel gives en kort sammenfatning af rapportens beskrivelser og vurderinger af Gaderummet, og der peges på nogle perspektiver for det sociale arbejde i forhold til de unge.

Gaderummet er et værested med bo- og rådgivningsfunktion og har som sådan fungeret siden 1996 i lokaler på Nørrebro. Målgruppen er unge, som har sociale vanskeligheder og er psykisk sårbare, og som mangler faste holdepunkter i deres hverdagsliv.

Hvem kommer i Gaderummet?

Den spørgeskemaundersøgelse, som er foretaget i forbindelse med denne evaluering viser, at ca. 100 unge har kontakt med Gaderummet på en eller anden måde, enten fordi de bor der, eller fordi de kommer for at være sammen med andre eller, fordi de kommer i rådgivningen.

Der er tale om unge i alderen fra 18 år og op efter. Den store del er mellem 23-26 år. 24 personer er unge under 22 år, hvoraf 9 bor i Gaderummet. Der er 20 personer, som er 30 år og derover.

Omkring 20 unge bor i Gaderummet, og nogle unge har boet der i 4 år og derover. Der er 70 personer, som kommer i Gaderummet for at være sammen med venner og kammerater eller andre jævnaldrende. Nogle kommer mere jævnligt – nogle dagligt fordi de er arbejdsløse – andre kommer kun en gang imellem, og nogle kommer en gang om måneden.

En stor del af dem, der kommer i Gaderummet, har tidligere boet eller overnattet der og har derfor en særlig tilknytning til stedet. Omkring 30 unge kommer i rådgivningen, og heraf er der en stor del, som også kommer i Gaderummet.

Den altovervejende del af dem, der kommer, bor i lejet lejlighed. Der er en del, som bor på værelse. Kun få bor i kollektiv eller bofællesskab. Derimod er der en del, som bor på kollegieværelse og få i andelslejligheder. Nogle få overnatter af og til i perioder i Gaderummet, fordi de ikke kan holde ud at være der, hvor de bor, eller i forbindelse med fester i Gaderummet.

De fleste bor på Nørrebro, og den helt overvejende del bor i indre København. Der er kun få, der kommer fra ydre København, og få kommer fra områder uden for København.

Hverdagslivet og den sociale situation for de unge

“I Gaderummet er der et sammensurium af skæbner, Nogle fornuftige, nogle i arbejde, nogle psykisk syge og nogle aggressive. Det er kærlighedsløse unge, som er svigtede af deres forældre. Det er ikke unge, som er på flugt, eller unge der er på vej, men mere unge som er på vandring. De er svigtet, men havde de ikke haft Gaderummet, så lå de måske på et kælderværelse eller var indlagt på et psykiatrisk hospital.”
(Sagsbehandler)

De unge, som bor og kommer i Gaderummet, er fortrinsvis arbejdsløse og studerende, som er på kontanthjælp og SU. Nogle få er i revalidering, og få modtager sygedagpenge. Der er 8 personer, som er i aktivering – nogle af dem i Gaderummet.

Der er både nogle af dem, som bor, og nogle af dem som kommer i Gaderummet, der har lønnet arbejde.

De unge kommer i Gaderummet, fordi det er et sted, hvor de kan være og være sammen med andre jævnaldrende, som de enten er venner med eller har et fællesskab med. Der er tale om unge, som har opbrugt eller har et svagt socialt netværk.

De har ingen eller svage relationer til deres familie, og mange har ikke haft kontakt til deres familie i mange år. De kommer primært fra ressourcetsvage familier, hvor den ene eller begge forældre har haft et misbrug, fra opløste familier, og nogle har mistet forældre eller søskende på grund af dødsfald. Mange har haft en dårlig opvækst, og nogle har haft ophold på socialpædagogiske døgninstitutioner, psykiatriske afdelinger eller været anbragt uden for hjemmet. Der har for den store del af de unge været tale om en opvækst præget af omsorgssvigt og manglende voksenkontakt.

Hverdagslivet for de unge er præget af forskellige sociale problemstillinger såsom arbejdsløshed, misbrug, kriminalitet og manglende familieopbakning. Andre er i gang med en uddannelse, men har svært ved at mestre livet og deres rolle i tilværelsen. Andre er i arbejde og lever et liv, hvor de er selvforsørgende og bor i lejet lejlighed, men kommer i Gaderummet, fordi de har svært ved at orientere sig, og fordi de enten tidligere har boet i Gaderummet eller har deres venner der. Et fællestræk er, at de har behov for at være sammen med andre.

Gaderummet og dets funktioner

Gaderummet som værested med bo- og rådgivningsfunktion synes at efterkomme et behov blandt unge karakteriseret ved, at de har vanskeligheder med at etablere et ungdomsliv og har en tilværelse præget af utryghed.

Bofunktionen opfylder et behov for de unge hjemløse, som har opbrugt deres netværk og ingen steder har at være, og hvor alternativerne fx i form af herberger ikke er noget for dem. Der bor omkring 20 unge i Gaderummet, og nogle har gjort det gennem en årrække. I perioder er der flere, der overnatter, som sover i sofaer eller på madrasser på gulvet.

De fysiske rammer i Gaderummets boenhed er ikke acceptable. De unges vurdering er da også, at pladsen er alt for trang, og at der ofte hersker kaotiske forhold, samt at der ikke er nogen mulighed for at have noget privatliv. Selve det, at beboerne rent fysisk er så tæt på hinanden, kræver, at der skal være en høj grad af tillid til hinanden, og at man skal kunne stole på naboer.

Der er ingen tvivl om, at de fysiske rammer i Gaderummet virker hæmmende og begrænsende for den enkelte unge i forhold til at holde fast i en uddannelsesplads, og selve hverdagsrytmen virker heller ikke understøttende i forhold til at være studieaktiv. Den samme gælder i forhold til at have et arbejde.

Gaderummet som *værested* er åbent for alle på alle tider af døgnet. Der er mange forskellige grunde til, at de unge kommer der. Først og fremmest kommer de, fordi de er unge med sociale og psykiske problemer og derfor har brug for et sted at være, nogle at snakke og være sammen med. For det andet udgør de andre unge i Gaderummet en central del af deres personlige netværk. Endelig understreger de unge, at det er centralt, at hårde stoffer ikke bliver tolereret i værestedet.

De unge oplever værestedet som et fristed, hvor der ikke er så mange regler og krav, og hvor de har indflydelse på, hvad der skal foregå samt på, hvordan stedet fungerer. De synes, det er positivt, at de ikke bliver registreret.

Det er helt afgørende for de unges brug af værestedet, at det er et sted for unge. Desuden giver det dem tryghed at vide, at i Gaderummet er der andre unge med problemstillinger, som ligner deres egne, som de kan snakke med og være sammen med.

En vigtig dimension er, at værestedet er døgnåbnet, hvilket er forskelligt fra andre væresteder. Åben dør-princippet bygger på en generel stor tillid og betyder samtidig, at de unge i Gaderummet aldrig ved, hvem der kommer ind ad døren næste gang, og på denne måde kan der også være en vis utryghed forbundet med dette princip.

Der er plads og rum til dem i værestedet, og de bliver accepteret, som de er, også når de kommer på de dage eller tidspunkter, hvor de har det psykisk dårligt. De unge kan komme i værestedet og være, som de er og alligevel have tryghed og møde forståelse. De personer, som kommer i Gaderummet, har gode erfaringer med at etablere netværk og venskaber her, som støtter dem både psykisk og konkret.

Brugerne af værestedet er kritiske over for de fysiske forhold, som de mener er utilstrækkelige. Der er ikke plads nok, og der savnes og efterlyses flere aktiviteter.

Rådgivningen i Gaderummet også kaldet Regnbuen har fungeret siden 1985, og der har været mange, der har anvendt den gennem årene. Mange af dem, der kommer i rådgivningen, er også kommet igennem en årrække. I de seneste par år har rådgivningen haft et klientgrundlag på ca. 25-30, hvoraf nogle kommer en gang om ugen, nogle hver anden uge, nogle en gang om måneden og andre sjældnere.

De unge, som kommer i rådgivningen, kommer først og fremmest, fordi de føler, de bliver taget alvorligt, og at der bliver talt om deres problemer i forhold til deres faktiske situation og i forhold til nogle genkendelige helheder.

De unge fremhæver ligeledes, at der er tid nok til den enkelte, hvilket betyder at de kommer i dybden med deres forskellige psykiske problematikker og selv det, at rådgivningen er til rådighed, når de har brug for denne, er også en afgørende faktor.

Brugerne af rådgivningen har forskellige psykiske problemstillinger. Flere har forsøgt behandling gennem det etablerede system, men de har ikke fundet denne behandling tilstrækkelig dels på grund af ventetider inden for dette system dels på grund af en oplevelse af, at konsultationen her indenfor primært handlede om medicinregulering.

Forholdet mellem funktionerne

De unge brugere af bofunktionen og værestedet indgår i sociale relationer på kryds og tværs. De brugere, der kun kommer i rådgivningen, har ikke den samme kontakt med de øvrige brugere, idet der ikke er tale om, at Gaderummet udgør deres netværk. De unge, som kun kommer i rådgivningen, adskiller sig fra de andre unge ved, at de er mere fast forankret i forhold til boligmarkedet og er i beskæftigelse eller i et uddannelsesforløb.

Det er imidlertid iøjnefaldende, at der også sker en form for rådgivning af beboere og værestedsbrugere i Gaderummet uden, at de unge definerer sig i forhold til selve rådgivningen. Som de siger, deltager de ikke i et rådgivningsforløb, men de taler med de ansatte om forskellige problemstillinger.

En årsag til, at de unge ikke definerer sig som rådgivningsbrugere, kan forklares med, at de unge opfatter sig i opposition til pædagoger, socialrådgivere og psykologer. Flere har haft erfaringer med disse personalegrupper på grund af deres tidligere ophold på døgninstitutioner, mens andre har deltaget i skolepsykologiske forløb. Flere af de unge udtrykker træthed og resignation over for disse behandlere.

De barrierer, de unge kan opleve ved at gå i en almindelig psykologisk praksis eller møde op i socialforvaltningen, opleves ikke, når rådgivningen foregår i lokalmiljøet, hvorfor brugerne heller ikke oplever sig klientliggjorte, og de unge påpeger ligeledes, at den rådgivning, de får, er i øjenhøjde.

I og med at Gaderummet både fungerer som bosted, værested og rådgivning, er det et sted, som rummer unge med mange forskellige sociale problematikker, og denne mangfoldighed fremhæves af de unge som et positivt træk.

Gaderummet – et sted for unge, som ikke har andre steder at være

Gaderummet er et sted, som giver rum for unge, som ikke har andre steder at være. På den måde giver stedet mulighed for unge til at være sammen med andre jævnaldrende og unge, som har svært ved at orientere sig, fungere socialt og finde deres rolle i tilværelsen.

De unge, som kommer, er meget forskellige på den måde, at man kan tale om både ressourcestærke og ressourcetsvage. Samværet i Gaderummet er koncentreret om samtaler og avislæsning omkring bordet midt i værestedet, ved computeren og ved samvær, som bliver etableret spontant mellem de unge.

Der er ikke lagt vægt på fællesskabsrettede aktiviteter, men der er skabt rum for, at de unge kan etablere fællesskaber og aktiviteter i den udstrækning, de selv vil. På den måde fungerer Gaderummet som ethvert andet værested, men hvor der i høj grad lægges vægt på, at de unge selv tager initiativ til aktiviteter. Det er op til de unge selv at bruge stedet, som de gerne vil. På den måde er der også tale om et fristed, det vil sige et sted, som er fri for igangsatte aktiviteter og krav:

“Gaderummet er ikke et sted, hvor man kommer som superpædagog eller sagsbehandler og fortæller de unge, hvordan livet er sat sammen, hvorefter de unge tager sagsbehandlerens råd og vejledning til sig. Sådan fungerer det ikke i Gaderummet.”

Det “fælles” er et væsentlig element i de unges hverdagsliv, og det giver dem en tryghed og følelsen af et fast holdepunkt, at de som enkeltindivider kan være, som de selv vil, og at der er en accept af deres situation og tilværelse:

“I Gaderummet søger de unge sammen, fordi der er rum, og de kan være, som de er og ikke bliver betragtet som mærkelige eller anderledes. Det giver dem tryghed, og det er der brug for, ellers ville der ikke være så mange unge der.”

Gaderummet – muligheder og barrierer

De unge, som kommer, er meget forskellige og har hver især i deres nuværende sociale situation og med deres egen specielle baggrund behov for støtte i

orienteringen af deres tilværelse. Der er da også en del af dem, der kommer i rådgivningen for at få støtte og vejledning omkring deres individuelle situation.

Flere af de unge har et problemfyldt forhold til det offentlige system, hvorfor det kan være svært for det offentlige system at få kontakt med de unge. For en række unge gives der støtte i forhold til de sociale og offentlige myndigheder. Der er eksempler på, at Gaderummets personale kan hjælpe de unge med kontakten til socialforvaltningen og til det psykiatriske system. Hvis de ikke fik denne støtte og vejledning, ville deres tilværelse være præget af endnu mere kaos:

“De unge i Gaderummet kan godt nogle ting, og de vil gerne noget. De har arbejde i nogle perioder, nogle gange skodarbejde, men det at de kan tage sig sammen til at have et arbejde, det er vildt flot. De er ikke sindssyge i Gaderummet, det er et fåtal, der er psykotiske.”

(Frivillig)

Der er unge, som har boet i Gaderummet, som i dag lever et liv uden for Gaderummet, hvor de er selvforsørgende og selvhjulpne. De kommer stadig i Gaderummet, fordi de har en tilknytning til stedet og har deres venner der, og fordi de stadig har svært ved at mestre egen tilværelse. Der er tale om unge, som har været/er motiveret for at komme til at bo andre steder end i Gaderummet, men for en periode har haft behov for et fristed og et sted at være. Derudover er ønsket om at blive selvforsørgende stærkt motiverende for de unge. Dette gælder især for kvinderne.

Andre unge pendler ud og ind af Gaderummet og internt mellem Gaderummets tre funktioner afhængig af, hvordan de har det psykisk, og hvordan deres beskæftigelse- og familiesituation aktuelt ser ud. De har ofte en bolig til rådighed til forskel fra de unge, som bor i Gaderummet. De har svært ved at sørge for sig selv og være alene, og de befinder sig i en situation, hvor de både har behov for samvær og støtte. De er i kontakt med Gaderummet, fordi de i perioder fx føler sig ensomme, står i en boligløs situation eller er arbejdsløse. Der er tale om et hverdagsliv, hvor deres sociale behov ændrer sig fra tid til anden. Det giver dem en tryghed at vide, at der i Gaderummet er et netværk at trække på.

Der er også unge, som bor gennem flere år i Gaderummet, både på grund af deres sociale situation og fordi, der ikke er voksenressourcer nok til individuel støtte og vejledning.

At bo i Gaderummet gennem flere år er dog ikke forbundet med udelukkende at være i Gaderummet. For gruppen gælder, at de i flere omgange har boet andre steder, men der har udelukkende været tale om midlertidige løsninger. På trods af at de rent konkret er flyttet ud og ind af Gaderummet, ser de i tilbage-

blikket, at de har boet i Gaderummet, fordi de er vendt tilbage dertil, når de forskellige midlertidige boligløsninger er ophørt.

De forhold, som vanskeliggør en bevægelse i retning af selvforsørgelse for denne gruppe, er knyttet til den enkeltes sociale og psykiske situation, til strukturelle rammer som fx vilkårene på boligmarkedet og arbejdsmarkedet samt til forholdene og vilkårene i Gaderummet.

Der er tale om unge, som er boligløse, og som har forskellige sociale problematikker. Det er ikke altid, at ressourcerne til at hjælpe og understøtte de enkelte unge er tilstrækkelig, og at der er tid og rum til at følge op. Der er behov for flere faglige voksne støttepersoner, som kan give den individuelle hjælp og vejledning som supplement til det fællesskab, som karakteriserer værestedet.

Opmærksomhedspunkter og perspektiver

Evalueringen af Gaderummet viser, at der er behov for en hjemløshedsinstitution for unge, som ikke har et sted at være og har en problemfyldt tilværelse.

Der er også et behov for et værested for de unge arbejdsløse og studerende, som har svært ved at mestre livet, og som har et svagt netværk.

Der er også behov for en rådgivning til unge, som har haft en dårlig opvækst, der præger deres selvværd og selvhjulpethed, og gør det vanskeligt for dem at finde deres rolle i tilværelsen.

På baggrund af evalueringen af Gaderummet er der grund til at pege på nogle opmærksomhedspunkter i relation til udvikling af og perspektiverne for at kunne opfylde sådanne betingelser.

Bedre rammer både for bosted, værested og rådgivning

De fysiske rammer, Gaderummet råder over, er utilstrækkelige både i forhold til det antal unge, som bruger stedets forskellige funktioner, og i forhold til, hvilken social og psykisk situation de unge er i. Gaderummet er ikke acceptabelt som bosted. Rammerne sætter uhensigtsmæssige begrænsninger for at igangsætte og deltage i aktiviteter samt komplicerer de unges muligheder for enten stabilitet eller yderligere udvikling.

Diskussion af gensidighed mellem funktionerne

Der synes på den ene side at være forskel mellem de unge, som kun kommer i rådgivningen og de unge, som bor i Gaderummet. De er i en forskellig social situation og har en forskellig baggrund og forskellige ressourcer. På den anden side er det de unges opfattelse, at Gaderummet med dets tre funktioner tiltrækker såvel ressourcestærke som ressource svage, som kan være til gensidig hjælp og støtte. Det samme gælder i forhold til de unge, som kommer i Gaderummet og bruger det som værested. For at fungere som støtte for de forskellige problematikker, de unge står i, er det dog væsentligt, at der skabes rum og

forhold således, at stedet ikke kommer til at virke som en barriere for en selvforsørgelse og selvhjulpethed. Det betyder fx, at der skal være en klar adskillelse mellem bosted og værested eller vilkår, så dem, der bor i Gaderummet, kan varetage deres studier eller arbejde.

Målgruppediskussion

Gaderummet er et sted, som i princippet er åbent for alle. Det giver unge mulighed for at komme med deres sociale problemer så at sige "direkte fra gaden". Det tiltaler mange unge, at der er tale om anonymitet, at de ikke bliver registreret, og at stedet er fri for hårde stoffer. På den måde, som Gaderummet fungerer, giver denne åben dør-politik mulighed for, at unge kan komme i kontakt med de sociale myndigheder og andre via medarbejderne i Gaderummet. En kontakt som har vist sig meget vigtig for mange af de unge til at komme videre.

På den anden side tiltrækker det sociale liv i Gaderummet unge, som har sociale vanskeligheder, og en del bliver hængende i Gaderummet. Det betyder, at der er en del af de unge, der kommer, som fx er 30 år og derover. Det vil være vigtigt at finde løsninger på anvendelsen af stedet, så det i højere grad sætter fokus på de helt unge og deres sociale problemer.

Behov for flere voksne faglige ressourcepersoner

Gaderummets ansatte medarbejdere består i dag af lederen af Gaderummet samt en række studerende. Lederen af Gaderummet forestår rådgivningen af de unge og er samtidig tovholder i Gaderummet i det daglige. De unge i Gaderummet giver selv udtryk for, at der er behov for flere voksne, som kan være til rådighed med støtte og vejledning. Det gælder både i forhold til at opfylde stedets funktion som værested med fællesaktiviteter og i den individuelle kontakt og støtte. Specielt i forhold til de unge, som bor i Gaderummet, er der behov for faglige voksne ressourcepersoner, som kan støtte og vejlede de unge, og som kan fastholde de unge i en egen udvikling.

Bedre samarbejde med omverdenen og til det offentliges fagpersoner

Der er mange konkrete eksempler på, at der er etableret et godt samarbejde mellem Gaderummet og en række offentlige myndigheder. Det gælder fx i forhold til socialforvaltningen og Kriminalforsorgen. Der er dog i høj grad tale om et samarbejde om enkeltsager. Det ville være hensigtsmæssigt, at der blev etableret et mere formelt samarbejde i forhold til de offentlige myndigheder. Det gælder fx både til socialforvaltningen og til psykiatrien.

2 Gaderummet

2.1 Gaderummet – et værested på Nørrebro

Gaderummet er et døgnåbent socialpsykologisk værested med rådgivnings- og bofunktion primært for unge mellem 18 og 35 år. Målgruppen er unge, som har sociale vanskeligheder og er psykisk sårbare og mangler faste holdepunkter i deres hverdagsliv.

Værestedet ligger på Nørrebro i København. Gaderummet er en almennyttig selvejende forening, som har eksisteret siden 1996. Rådgivningen har eksisteret siden 1985. De metodiske principper for arbejdet i Gaderummet er bl.a.: Myn- diggørelse, krav om udvikling og deltagelse.

Medarbejderressourcerne i Gaderummet består på evalueringstidspunktet af en leder og fire studentermedhjælpere, som tilsammen arbejder omkring halvtreds timer om ugen. Derudover er en person i skånejob samt tre personer i aktivering. Desuden kommer der jævnligt en sygeplejerske fra et hjemløseprojekt i Gaderummet og en frivillige fra en kirkelig organisation, som laver mad med de unge et par gange om måneden.

Finansiering af stedet har bl.a. været baseret på midler fra forskellige puljer samt en kommunal bevilling. Denne evaluering indgår i Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsudvalgs stillingtagen til den fremtidige medfinansiering af Gaderummet.

2.2 Gaderummets formål

Formålet med Gaderummet er:

- at stille rammer til rådighed, som giver brugerne mulighed for at blive selvhjulpne personligt, socialt og økonomisk
- at være et fristed, som rummer de dobbelt udstødte gennem at yde støtte, accept, anerkendelse og mulighed for socialt samvær
- at intervenere i en igangværende social deroute
- at være et fast holdepunkt i en omflakkende tilværelse præget af kaos, utryghed og misbrug
- at støtte den enkelte i at reetablere forbindelsen til relevante myndigheder og hjælpeforanstaltninger
- at støtte den enkelte i at genopbygge relationer til familie og relevante tidligere netværk
- at støtte den enkelte i at etablere grundlaget for en selvhjulpne tilværelse gennem bolig, arbejde m.v. (Gaderummets projektbeskrivelse fra maj 2002)

2.3 Medarbejderressourcer

I dette afsnit beskriver vi de ansatte, som tager sig af den daglige drift i Gaderummet, som det ser ud på evalueringstidspunktet. Som det vil fremgå, er lederen den eneste kontinuerlige og faste voksne medarbejder i hverdagen i Gaderummet. Desuden er der ansat fire studentermedhjælpere med tilsammen halvtreds timer om ugen. Derudover er der en medarbejder i skånejob i en tredjedel stilling samt tre unge i aktivering.

Lederen er medstifter af både rådgivningen og senere af Gaderummet og har indtil 2000 arbejdet som frivillig og herefter som lønnet arbejdskraft. Lederen, som er psykolog, varetager samtlige rådgivningsforløb i rådgivningen samt den daglige drift og styring af arbejdet i værestedet og bofunktionen.

Tre psykologistuderende er ansat 10 timer om ugen, og en er ansat 20 timer om ugen i Gaderummet. Tre af de fire er forholdsvis nyansatte. Timerne er fordelt typisk på to dage. Arbejdet består dels i bogholderi dels i opgaver knyttet til funktionen faglig sekretær. Som sådan står medarbejderne til rådighed og varetager opgaver både, hvad angår rådgivningen, værestedet og bofunktionen.

Deres arbejde består bl.a. i at skrive fondsansøgninger i forhold til Gaderummets eksistens samt hjælpe de unge med at skrive forskellige ansøgninger, kontakte sagsbehandlere, aftale afdragsordninger, skrive til byretten, kommunen, psykiatrisk hospital m.m.. Desuden støttes de unge med at forstå officielle breve og henvendelser og vejleder i forhold til, hvem man tager kontakt til i givne situationer. En arbejdsopgave har også været at skabe overblik over korrespondancen vedrørende Gaderummets fremtid og eksistens. Deltagelse i værestedet er også en del af arbejdet og indebærer at ordne aviserne, læse og snakke med de unge samt lave praktiske gøremål.

To dage hver anden uge er der en medarbejder ansat i et skånejob. Medarbejderen tager bl.a. initiativ til og inviterer oplægsholdere til debat i Gaderummet om forskellige emner.

Unge i aktivering udgør også en del af medarbejderressourcerne. I alt er Gaderummet godkendt til at have ti aktiveringsnumre, og i øjeblikket er tre personer i aktivering. De aktiverede fungerer som kontaktperson og ressourceperson for de unge, som har det psykisk dårligt ved bl.a. at besøge dem i perioder, hvor de er indlagt på psykiatrisk hospital. Desuden foretager de forskelligt administrativt og praktisk arbejde.

En sygeplejerske, som er finansieret af et hjemløseprojekt, kommer regelmæssigt i Gaderummet og fungerer som en faglig voksenperson. Derudover kommer en frivillig fra kirken på Blågårds Plads, som laver mad sammen med brugerne af Gaderummet et par gange om måneden.

2.4 Gaderummet i en udviklingsproces

Gaderummet er i gang med en udviklingsproces, og i den forbindelse har Familie- og Arbejdsmarkedsudvalgets politiske følgegruppe udarbejdet nogle fokuspunkter, som vedrører målgruppe, organisering og samarbejde med andre.

I forbindelse med målgruppen nævnes: Definerings af målgruppen, udarbejdelse af planer for brugerne, tilstræbe at brugerne er borgere i Københavns Kommune, og at de reelt er boligløse samt, at Gaderummet forholder sig aktivt til misbrugsproblematikken.

Vedrørende organisering af stedet sættes der fokus på forholdet mellem rådgivningsfunktionen og værestedsfunktionen, ansættelse af fagfolk, åbenhed om beslutningsgange og ledelsesmæssig pluralisme. Desuden opfordres der til gennemsigthed i økonomien.

Og endelig bliver der peget på, at Gaderummet samarbejder med diverse faglige eksperter.

2.5 Evalueringen

Formålet med evalueringen er at vurdere på hvilke måder, Gaderummet med dets funktioner og aktiviteter støtter den enkelte unge i et hverdagsliv, som ofte er præget af kaos, utryghed og misbrug.

Evalueringen sætter fokus på følgende spørgsmål:

- Hvordan profiterer de unge af Gaderummets funktioner som værested med akutovernatning, rådgivningsfunktion, bokollektiv og kombinationen af disse? Hvordan vurderer de unge deres muligheder for at blive selvhjulpne? Og hvilken rolle spiller Gaderummet i de unges hverdagsliv?
- Hvordan er forholdet og samspillet mellem de forskellige unge, som kommer i Gaderummet?
- Hvilke brugergrupper anvender hvilke funktioner og aktiviteter? Og hvilke styrker og svagheder har Gaderummets funktioner og aktiviteter i forhold til de forskellige brugeres behov?
- Hvordan er relationen mellem Gaderummet og omverdenen – først og fremmest samarbejdspartnere?
- Hvordan fungerer Gaderummet med inddragelse af de unge både, hvad angår aktiviteter og i forhold til medindflydelse på beslutninger om og planlægning af aktiviteter?

I evalueringen er der lagt vægt på at belyse de unges hverdagsliv og sociale situation og mindre vægt på de psykiske og psykologiske sider af de unges tilværelse. Det er først og fremmest sket ved at interviewe et varieret udsnit af de unge, som bor og kommer i Gaderummet.

Det er formålet med evalueringen at foretage en vurdering af Gaderummet med henblik på at se på behovet for tilbud og indsats i forhold til socialt udsatte unge, som er hjemløse og/eller har vanskeligheder med at mestre tilværelsen, og om der gennem Gaderummets tilstedeværelse og erfaringer med de unge, samt forskellige samarbejdspartneres vurderinger, kan peges på muligheder og barrierer i indsatsen over for målgruppen af unge.

Det er de unges vinkel (brugervinklen), der er fokus i undersøgelsen. Der er derfor ikke lagt vægt på de mere interne forhold i Gaderummet dvs. organisation og økonomi. Det samme gælder den politiske følgegruppes fokuspunkter i Gaderummets udviklingsproces.

2.6 Metoder i evalueringen

Evalueringen er primært baseret på kvalitative interview med de unge og en spørgeskemaundersøgelse. Interview og spørgeskemaundersøgelsen er foregået i september og oktober måned 2002. Desuden er der foretaget interview med samarbejdspartnere til Gaderummet og medarbejdere i Gaderummet.

Både medarbejdere og brugere i Gaderummet har været behjælpelige med at stille dokumentationsmateriale til rådighed for evalueringen samt imødekommende i forhold til interview og spørgeskemaundersøgelse. Der har således været stor velvilje og åbenhed fra Gaderummets side i forhold til indsamling af materiale til brug for evalueringen.

Interview med de unge

Vi har interviewet 22 unge i Gaderummet, 11 mænd og 11 kvinder. Der er tale om enkeltinterview dækkende de forskellige unge, som kommer i Gaderummet. Det drejer sig om 7 unge, som på interviewtidspunktet var beboere, 9 var værestedsbrugere og 6 unge, som var i gang med et rådgivningsforløb. Størstedelen af de interviewede er først i 20'erne. Den yngste vi har interviewet er 19 år og den ældste 47 år.

Interviewene har handlet om de unges brug af stedet og vurderinger af, hvordan det indgår i deres hverdagsliv samt om, hvordan de ser deres muligheder for indflydelse på stedets aktiviteter og deres fællesskab med de øvrige brugere. De 16 interview med beboere og værestedsunge er foregået i Gaderummet, – hvert interview har varet ca. en time. Interviewene med de unge fra rådgivningen er foregået hos CASA og har varet ca. en halv time.

Vi har udelukkende foretaget interview med unge som på evalueringstidspunktet er brugere af Gaderummet og på denne måde, er der tale om et øjebliksbillede. Men det har været muligt at belyse udviklingen i interviewpersonernes relation til Gaderummet, fordi der er foretaget interview med unge, som er kommet i Gaderummet gennem en længere periode.

Interviewene med de unge er blevet båndet og efterfølgende blevet transskriberet i hele deres længde. Herefter er der foretaget en kodning af temaer med relevans for belysningen af vores problemstilling. Dette valg er taget ud fra ønsket om at påvirke empirien mindst muligt med en teoretisk forforståelse (Kvale, 1994).

I fortolkningen af empirien har vi taget udgangspunkt i en hermeneutisk tilgang, hvor der opereres med to fortolkningsmåder: Barmhjertighedsprincippet og princippet om mistankens hermeneutik. Barmhjertighedsprincippet foreskriver, at informantens udsagn skal opfattes som fornuftig og meningsfuld, indtil andet er bevist, mens mistankens hermeneutik tager udgangspunkt i, at interviewpersonens udsagn kan være udtryk for noget, der er skjult for dennes bevidsthed. I analysen og fortolkningen bliver de to principper kombineret ved at have tiltro til de unges udsagn samtidig med en bevidsthed om, at der kan være andre sandheder end dem, de unge udtrykker (Gilje og Grimen).

Vi har foretaget interview og haft samtaler med de unge, der benytter Gaderummets forskellige funktioner, hvilket medvirker til styrkelse af repræsentativiteten. Udvalget af informanter er foregået ved frivillighedens vej, hvor de unge har skrevet sig på en deltagerliste i Gaderummets meddelelsesbog.

Under hovedparten af interviewene har vi været to interviewere til stede, hvilket har sikret, at undersøgelsen ikke bygger på indforståethed og misforståelser. Derudover har vi været flere medvirkende i analysefasen, hvor analyseresultaterne er blevet indgående diskuteret.

Interview med samarbejdspartnere og medarbejdere

Samarbejdspartnerne er blevet interviewet om deres kontakt til og vurdering af Gaderummet. For det første er der foretaget interview med den sygeplejerske, som kommer regelmæssigt i Gaderummet, og en frivillig fra en kirkelig organisation, som laver mad med brugerne et par gange om måneden. For det andet er der foretaget interview med naboer; en medarbejder fra det trykkeri, som er i samme ejendom som Gaderummet, og en bager som giver brød til de unge.

For det tredje er der foretaget interview med offentlige myndigheder. Det drejer sig om tre sagsbehandlere på socialcentret Blågården, en medarbejder fra det opsøgende psykoseteam, en politibetjent fra nærpolitistationen på Nørrebrogade og en sagsbehandler fra Kriminalforsorgen. I alt er der foretaget interview med 10 samarbejdspartnere. Der er tale om et telefoninterview og ni personlige interview, som er foregået på interviewpersonernes arbejdsplads. Interviewene har været mellem 20 minutter og en time.

Med det formål at etablere kendskab til Gaderummets funktioner og de unge samt viden om medarbejderressourcer og kvalifikationer er der foretaget personlige kvalitative interview med medarbejderne i Gaderummet. Det drejer sig

om interview med 7 nuværende medarbejdere samt en tidligere frivillig medarbejder i Gaderummet. Desuden er bestyrelsesformanden blevet interviewet.

Vi mener dermed at have fået oplysninger, der kan belyse forskellige aspekter af Gaderummet, og variationen i feltet er derfor søgt afdækket.

Spørgeskemaundersøgelse

De kvalitative oplysninger er suppleret med en spørgeskemaundersøgelse. I en to-ugers periode har de unge, som kommer i Gaderummet, udfyldt et spørgeskema, hvor de bl.a. svarer på, hvor lang tid de er kommet i Gaderummet, hvor ofte de bruger stedet samt, hvilke aktiviteter de deltager i, og hvilke funktioner de bruger. I alt har ca. 100 unge udfyldt spørgeskemaet, enkelte har enten på grund af deres psykiske situation, eller fordi det var deres første gang i rådgivningen, ikke fået udleveret et skema.

2.7 Rapportens opbygning

I kapitel 3 karakteriserer vi på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen brugernes alder, beskæftigelses- og indkomstforhold, uddannelsesbaggrund og bolig-situation.

Kapitel 4 handler om bofunktionen. Vi beskriver de unge, der bor i Gaderummet, og årsagerne til at de bor der, og fremstiller de unges vurdering af Gaderummet som bosted.

Kapitel 5 handler om værestedsfunktionen. Vi beskriver de unge, som primært bruger stedet som et værested, og peger på forskellige årsager til, at de kommer samt fremstiller, hvad de synes om værestedet.

Kapitel 6 omhandler rådgivningen. Vi beskriver, hvem der kommer og får rådgivning, hvorfor de bruger den samt, hvad de synes om rådgivningen.

I kapitel 7 beskriver vi de unges tilknytning og forskellige brug af Gaderummet over tid. Nogle af de unge bor i egen bolig og er i dag selvforsørgende, andre pendler mellem Gaderummets funktioner. og atter andre har en længerevarende tilknytning til Gaderummet og har vanskeligt ved at komme videre.

I kapitel 8 kommer Gaderummets kontaktpersoner på banen, og vi beskriver deres relation til stedet og tegner et billede af, hvordan de ser på stedet.

3 Hvem kommer i Gaderummet?

I dette afsnit belyser vi, hvem det er, der kommer i Gaderummet. Det sker på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse foretaget over en fjortendages periode i Gaderummet. De personer, som bor eller er kommet i Gaderummet i denne fjortendagsperiode, er blevet bedt om at udfylde et spørgeskema. De personer, som kommer i rådgivningen, har også udfyldt spørgeskemaet. Registreringsperioden for dem, der kommer i rådgivningen, har været 4 uger.

På baggrund af registreringsperioden har vi modtaget 105 spørgeskemaer. Af disse er der 4 spørgeskemaer, som er mangelfuldt udfyldt og derfor ubrugelige, mens 1 spørgeskema først er fremkommet efter registreringsperioden. Datamaterialet er derfor baseret på 100 spørgeskemaer.

3.1 Flere kontaktflader

De personer, som er i kontakt med Gaderummet, er det af flere forskellige grunde, og de indgår på forskellig måde i Gaderummets forskellige funktioner. Gaderummet omfatter en bofunktion, en værestedsfunktion og en rådgivningsfunktion. Som indledning til spørgeskemaet drejede første spørgsmål sig om, hvilken kontakt/tilknytning den enkelte person har til Gaderummet og de forskellige funktioner. Indledningsspørgsmålet lød: "Hvordan er du i kontakt med Gaderummet?"

Svarmulighederne giver følgende oversigt over kontakten til Gaderummet

Bor/overnatter i Gaderummet	19 personer
Kommer i Gaderummet, men ikke i rådgivningen (Regnbuen)	50 personer
I kontakt med Gaderummet og rådgivningen (Regnbuen)	19 personer
Kommer kun i rådgivningen (Regnbuen)	12 personer
I alt	100 personer

I en periode på 2 uger (4 uger i rådgivningen) er der således omkring 100 personer, som er i kontakt med Gaderummet og rådgivningen på en eller anden måde. I det følgende vil vi give en nærmere beskrivelse af dem, der bor i Gaderummet, dem der bruger det som værested, og dem der kommer i rådgivningen. I de næste afsnit vil vi sætte fokus på de enkelte funktioner: Gaderummet som boenhed, som værested og som rådgivning.

3.2 Køn og alder

Ser vi samlet på dem, der har kontakt/tilknytning til Gaderummet, altså omfattende både dem, der bor der, og dem der alene kommer i rådgivningen samt dem, der bruger det som værested, er det ca. 100 personer, som har kontakt til Gaderummet.

Der er en overvægt af mænd i forhold til kvinder. Set i forhold til de enkelte kontaktflader, er der blandt dem, der bor i Gaderummet, en klar overvægt af mænd. Det modsatte er tilfældet, når vi ser på dem, der kun kommer i rådgivningen.

Tabel 1: Antal mænd og kvinder i Gaderummet opdelt efter kontakt

	Mænd	Kvinder
Bor i Gaderummet	17	2
Kontakt til Gaderummet	28	22
Kontakt til Gaderummet og rådgivning	11	8
Kommer kun i rådgivning	3	9
I alt	59	41

Aldersmæssigt er der flest i gruppen af 23-26 årige. Men fordelingen på aldersgrupper er meget jævn. Der er 20 personer, som er 30 år og derover. Dem, der bor i Gaderummet er helt unge, mens dem, der kun kommer i rådgivningen, både er unge og ældre

Tabel 2: Personer med kontakt til Gaderummet fordelt på aldersgrupper

	-22 år	23-26 år	27-29 år	30 og derover	I alt
Bor i Gaderummet	8	6	2	3	19
Kontakt til Gaderummet	8	22	12	6	48
Kontakt til Gaderummet og rådgivning	3	6	4	6	19
Kommer kun i rådgivning	4	1	2	5	12
I alt	23	35	20	20	98

3.3 Hverdagsbeskæftigelse og indkomstforhold

Ser vi på de unge, og hvad de foretager sig i hverdagen, udskiller der sig tre næsten lige store grupper. En del er arbejdsløse (26 personer), en del er studerende (35 personer), og en del har lønnet arbejde (24 personer). Der er 8 personer, som er i aktivering, hvoraf nogle er i aktivering i Gaderummet. Seks perso-

ner er “andet”, hvor dem, der har angivet hvilket, fx er på barsel, efterløn eller er førtidspensionist.

Tabel 3: Personer i Gaderummet fordelt efter beskæftigelse i hverdagen

	Bor i Gaderummet	Kommer i Gaderummet	Kommer i Gaderummet og rådgivning	Kommer i rådgivning	I alt
Arbejdsløs	10	12	3	0	26
Aktivering	0	5	3	0	8
Studerende	5	15	9	6	35
Lønnet arbejde	3	14	2	5	24
Andet	0	4	1	1	6
	18	50	18	12	99

Det giver sig selv, at den store del af de unge, som kommer i Gaderummet, enten er på kontanthjælp eller SU. Der er dog en stor del, som modtager andet, hvor den helt store del – 24 personer – har lønnet beskæftigelse. 4 personer modtager anden indkomst, nemlig førtidspension, efterløn og barseldagpenge.

Tabel 4: Personer i Gaderummet fordelt efter indkomstart

	Bor i Gaderummet	Kommer i Gaderummet	Kommer i Gaderummet og rådgivning	Kommer i rådgivning	I alt
Kontanthjælp	10	12	7	1	30
Aktiveringsydelse . .	1	2	1	0	4
SU	2	12	4	4	22
Revalidering	3	2	2	0	7
A-dagpenge	0	1	0	0	1
Sygedagpenge	0	1	2	0	3
Andet (løn)	2	19	1	6	28
	18	49	17	11	95

3.4 Uddannelse

Ser vi på personerne i Gaderummet og deres skoleuddannelse, fremgår det, at langt den overvejende del har 9./10. klasse. 12 har en studentereksamen og 16 en hf-eksamen. Kun 7 personer har 7./8. klasse, og 4 af dem bor i Gaderummet.

Tabel 5: Personer i Gaderummet fordelt efter skoleuddannelse

	Bor i Gaderummet	Kommer i Gaderummet	Kommer i Gaderummet og rådgivning	Kommer i rådgivning	I alt
7./8. klasse . . .	4	1	2	0	7
9./10. klasse	14	28	9	6	57
Student	0	7	2	3	12
Hf	0	10	5	1	16
Andet	0	4	1	1	6
I alt	18	50	19	11	98

Vi har også spurgt til, om de har en erhvervsuddannelse. Det viser sig, at 23 personer har en erhvervsuddannelse. Det drejer sig hovedsageligt om dem, som kommer i Gaderummet, og det er helt overvejende mændene, som har en erhvervsuddannelse. For dem, der har en uddannelse, er der tale om følgende erhvervsuddannelser: Brandmand, klejnsmed, maskinarbejder, elektriker, murer, tømrer, bager, flyttemand, indendørsarkitekt, tillært gartner, butiksassistent, skibsassistent, handel og kontor, socialrådgiver, frisør, teknisk tegner, zoneterapeut.

Tabel 6: Personer i Gaderummet som har en erhvervsuddannelse

	Bor i Gaderummet	Kommer i Gaderummet	Kommer i Gaderummet og rådgivning	Kommer i rådgivning	I alt
Ja	3	14	4	2	23
Nej	15	36	15	9	75
I alt	18	50	19	11	98

En række af de personer, som kommer i Gaderummet, er studerende. 37 personer er i gang med at studere for øjeblikket. Det gælder fra enkeltfag hf og hf, erhvervsuddannelser som kok, pædagogseminar, designerskolen, keramikeruddannelse, teknisk skole, biblioteksskolen, kortere uddannelser fx skovbruger, social- og sundhedsuddannelsen til forskellige universitetsuddannelser fx psykologi, spansk og sociologi. Der er en overvægt, der studerer blandt dem, som kommer i rådgivningen.

Tabel 7: Personer i Gaderummet som er studerende på registreringstidspunkt

	Bor i Gaderummet	Kommer i Gaderummet	Kommer i Gaderummet og rådgivning	Kommer i rådgivning	I alt
Ja	5	15	10	7	37
Nej	13	35	9	5	62
I alt	18	50	19	12	99

3.5 Bolig og hvor bor de?

Den helt overvejende del af dem, der kommer i Gaderummet, bor i lejet lejlighed. Der er 10 personer, som bor på værelse. Der er 13 unge, som har svaret andet, og det drejer sig overvejende om kollegieværelse og andelslejlighed. Der er en enkelt, som bor i kolonihavehus.

Tabel 8: Boligsituation for dem som kommer i Gaderummet og rådgivningen

	Kommer i Gaderummet	Kommer i Gaderummet og rådgivning	Kommer i rådgivning	I alt
Lejet lejlighed	23	11	4	38
Værelse	5	4	1	10
Kollektiv/bofællesskab	6	0	0	6
Herberg	3	0	0	3
Hos forældre/venner .	2	0	2	4
Andet	6	3	4	13
I alt	45	18	11	74

Dem, der kommer i Gaderummet, bor helt overvejende i indre København. Det omfatter Nørrebro, hvor de fleste bor, Østerbro, Vesterbro, Sydhavn, Nordvest, Amager, Christianshavn, Frederiksberg.

Ud af de 74 personer, som kommer i Gaderummet og rådgivningen, er det kun 8 personer, som kommer fra ydre København. Det drejer sig om Bagsværd, Hellerup, Lyngby, Dragør, Brønshøj/Husum og Gladsaxe.

Uden for København på Sjælland er der en, som kommer fra Køge, en fra Vedbæk og en fra Tølløse.

4 Gaderummet som bosted

I dette kapitel vil vi se på Gaderummets bofunktion. Vi vil foretage en beskrivelse af de unge og beskrive grundene til, at de bor i Gaderummet. Afslutningsvis belyses, hvad de unge mener om at bo i Gaderummet.

4.1 Hvem bor i Gaderummet?

De personer, som bor i Gaderummet, er hovedsageligt mænd. Ud af de 19 personer, som p.t. bor i Gaderummet, er 17 mænd og 2 kvinder. Aldersmæssigt er 8 personer under 22 år, 6 personer er mellem 23 og 26 år, 2 personer er mellem 27 og 29 år, mens 3 personer er 30 år eller derover.

De fleste af dem, der bor i Gaderummet, modtager kontanthjælp, og én modtager aktiveringsydelse. Tre af dem, der bor der for øjeblikket, har arbejde i dagtimerne. Andre beboere er studerende enten på hf eller er i gang med et decideret uddannelsesforløb på SU eller som led i en revalidering.

Op mod halvdelen af beboerne har haft kontakt til Gaderummet i 4 år eller mere. Nogle har boet der i cirka 4 år, mens der for andre ikke har været tale om en sammenhængende periode. De har været flyttet ud af Gaderummet i kortere eller længere perioder. For andre gælder, at de har boet der et år til halvandet, og så er der gruppen af de forholdsvist nytilkomne. En er flyttet ind for tre uger siden, mens en anden flyttede ind for en måned siden, og for en tredje gælder det, at han har boet i Gaderummet et par måneder.

4.2 Hvorfor bo i Gaderummet?

De personer, der bor i Gaderummet, bor der meget enkelt, fordi de ikke har noget sted at bo. Boligsituationen i København er vanskelig, og for dem, der bor i Gaderummet, har bosituationen, inden de kom til Gaderummet, været præget af en ustabil og usikker boligsituation.

En af beboerne har tidligere boet på en del forskellige herberger:

“Jeg har været boligløs i to år, og jeg har prøvet at bo på en del etablerede forsorgshjem, og det har aldrig rigtig været mig, og jeg har altid gået rundt og har haft en form for had til de steder, men man er jo nødt til at bo et eller andet sted.”

En anden har gennem en længere periode boet hos venner og bekendte. Der har været tale om en nomadetilværelse, hvor han har haft soveplads på diverse so-faer:

“Så tager man rundt hos folk og ind til forskellige venner og sover på sofaer, men det er ufatteligt stressende hele tiden at skulle tænke over, hvor man skal sove, og om man nu er til ulejlighed, og om man misbruger sin vennekreds eller deres barmhjertighed.”

For en del af beboerne i Gaderummet har de unge, inden de er flyttet ind på forskellig vis, forsøgt sig med andre løsninger på deres hjemløshed ved at trække på deres personlige netværk. I det øjeblik, hvor de flytter ind, føler de, at de har slidt deres personlige netværk op, og Gaderummet bliver således en sidste station, hvor gaden ellers står som det eneste alternativ.

For en stor del af de unge har tilknytningen til boligmarkedet været løs og sporadisk. En bruger fortæller om, hvordan han i perioder har haft rådighed over diverse boliger:

“Jeg har boet lidt i lejligheder. Jeg har fremlejet lejligheder. Jeg har en ven, der tog til Mexico, og så boede jeg i hans lejlighed [...] Og en anden kammerat boede i et værelse, og så boede jeg også lidt i værelset. Men jeg har boet her meget fast igennem årene.”

Når diverse midlertidige lejemål ophører, er mulighederne på boligmarkedet meget begrænset for de unge, og nogle er så henvist til hjemløshed. Det er i sådanne situationer, at disse unge benytter sig af muligheden for at bo i Gaderummet.

Der er mange forskellige grunde og sociale begivenheder, der gør, at de unge flytter ind i Gaderummet. En af de unge har mistet sin bolig på grund af en brand, hvor han tillige mistede alle sine ejendele:

“Så havde jeg et hus, som jeg fremlejede ude på Christiania, eller et lille skur, men det brændte ned, og så måtte jeg flytte herud.”

For en beboer drejer det sig om optagelse på en studieplads:

“Jeg bor her for tiden. Jeg bruger det som et midlertidig sted at bo, indtil jeg finder en lejlighed, fordi jeg kommer fra Jylland, og så er jeg herovre for at studere. Men jeg har ikke mulighed for at finde en lejlighed. Den skole jeg går på, kan man kun gå på i København.”

For andre har der været tale om, at de har boet med venner eller med en kæreste i lejet lejlighed, men forholdene har udviklet sig på den måde, at de ikke

kunne bo sammen eller på grund af brudte parforhold. Det har betydet, at de pludselig har stået på gaden uden bolig:

“Jeg havde en kæreste, og så slog vi op, og så røg jeg på gaden og havnede heroppe.”

Ungdomsperioden er generelt præget af brud og omskiftelige partnere. Det giver udfordringer til ens boligsituation. Får man ikke taget sig sammen til at blive skrevet op i diverse boligselskaber, eller har man ikke en social baggrund og/eller et socialt netværk, som kan hjælpe en i disse brudsituationer, er der risiko for at blive ramt af hjemløshed.

Det viser sig, at når de unge oplever at stå i en hjemløshedssituation, hænger det ofte sammen med, at de ikke kan bruge deres primære familienetværk. Det skyldes flere årsager. Beboernes kontakt med familien er sporadisk eller helt fraværende. For de, der ikke længere har kontakt til familien, skyldes det ringe opvækstvilkår og negative oplevelser i barndommen med forældres stof- eller alkoholmisbrug eller psykisk syge forældre.

En beboer oplevede et dødsfald i den tætte familie, som påvirkede ham både fysisk og psykisk. Det betød, at han ikke kunne holde ud at være i sin bolig, og han strejfede om på gaden.

“Så gik min verden i stykker, og så vadede jeg rundt her inde i København, og så fandt jeg så Gaderummet.”

En har fravalgt kontakten fordi:

“Jeg har valgt ikke at se min familie så meget. Min mor er psykisk syg, og min far er alkoholiker, så jeg har brugt en hel del tid på at gå rundt og sige, at jeg hader mine forældre.”

Under opvæksten har brugerne oplevet omsorgssvigt af forskellig karakter på grund af forældrenes sociale og psykiske situation, og flere af de unge har været anbragt på diverse socialpædagogiske institutioner i længere perioder.

I deres nuværende situation føler de unge ikke, at de kan bruge kontakten til den primære familie, idet denne opleves som fraværende. Oplevelsen af svigt fra den primære familie gør, at den unge ikke tager kontakten på et tidspunkt, hvor det ellers ville være relevant at gøre brug af sit primære netværk. Forældrene har også i flere tilfælde massive sociale problemer, som bevirker, at de ikke kan virke som en ressource for de unge.

4.3 Bovilkårene

De fleste, som bor i Gaderummet, mener ikke, at det er en ønskværdig bosituation, men grundet de forskellige sociale begivenheder, de har været udsat for, betragtes det som en rimelig midlertidig løsning. To af beboerne har prøvet at bo på andre herberger, og føler helt klart, at det ikke er et sted for dem. I forhold til disse herberger finder de, at det klart er bedre at bo i Gaderummet, primært fordi der er unge på samme alder. De unge oplever, at der er for mange ældre på de etablerede herberger, og at der er for meget misbrug. De unge oplever ikke de samme sociale problemstillinger som andre "ældre" hjemløse, og føler derfor ikke noget fællesskab med dem, hverken socialt eller kulturelt.

En beboer fortæller, at han ikke oplever samme form for pinlighed i forhold til at være hjemløs i Gaderummet som på de etablerede hjemløshedsinstitutioner:

"Når folk spørger, hvor man bor, så svarer man ude på Amager, jeg har ikke sagt til dem, at jeg bor ude på Sundholm."

Han fremhæver ligeledes det positive ved, at der ikke bor aktive stofmisbrugere eller alkoholikere, som han slet ikke kan identificere sig med.

De unge fremhæver som noget positivt ved at bo i Gaderummet, at de kan knytte kontakter til andre unge, der står i lignende problemstillinger som dem selv.

Der ud over vægter de også, at stedet ikke kun rummer hjemløse, men at der også kommer unge i værestedet med andre problemstillinger, hvilket medvirker til, at stedet opleves som dynamisk:

"Jeg kan altid sætte mig hen til bordet og snakke med en eller anden, hvis jeg har brug for det [...] Jeg kan snakke med en masse mennesker, som man oven i købet føler sig på bølglængde med."

Nye beboere har relativt nemt ved at skabe et socialt netværk inden for Gaderummets regi. En af de forholdsvis nye i Gaderummet fortæller, at man har nemt ved at skabe kontakt med de brugere, der er i Gaderummet:

"Jeg kan lide menneskene heroppe, og jeg synes, det er et hyggeligt sted, og her er en hyggelig stemning."

Og en nytilkomne fortæller:

"Folk kan være sig selv, og der er ikke så megen diskrimination heroppe [...] Stedet her er åbent for anderledes tænkende folk."

Ikke unaturligt søger de unge ligestillede i den problematik og den livsproces, de er i, hvorfor Gaderummet virker relevant at vælge, når man som ung hjemløs ikke oplever at have andre steder. En anden væsentlig ting er, at de unge oplever at blive anerkendt og optaget i det fællesskab, der er i Gaderummet. Tidligere har de oplevet sig som udstødt af andre ungdomsgrupper og fællesskaber.

Som det fremgår, er der blandt beboerne kvinder, som bor i Gaderummet. De er dog klart i mindretal, og stedet er ikke nødvendigvis beregnet på at tage højde for at begge køn skal bo tæt.

En af de kvinder, som bor i Gaderummet siger, at man skal være af en speciel støbning for at kunne udholde at bo i Gaderummet, fordi der er meget rodet og "slammet". Samtidig er der kun et brusebad og et toilet, så man skal heller ikke være for blufærdig. At bo i Gaderummet kræver ligeledes, at man kan klare sig såvel fysisk som verbalt, og en anden kvindelig bruger udtrykker det således:

"Man skal være en pige med nosser for at bo her."

Kvinderne pointerer imidlertid, at de føler sig fuldt ud respekteret og accepteret af de mandlige brugere, og at de til tider også drager fordel af deres køn:

"Fordi pigerne, det er nok dem, der får lov til at bestemme allermest. Der bliver taget hensyn [...] Vi har de bedste værelser, piger skal have ro, siger de."

En kvinde udtrykker, at hun kunne have valgt kvindehjemmet på Jagtvej som akut bomulighed, men hun identificerer sig ikke med kvinderne der, idet disse ofte bor der på grund af voldelige parforhold. Det tyder således på, at det er de fælles livsbetingelser og sociale omstændigheder, der gør, at de unge hjemløse kvinder også bor i Gaderummet i en periode af deres liv.

4.4 Vurdering – hvad synes de om at bo der?

Som tidligere beskrevet er de fysiske rammer i Gaderummets boenhed yderst betænkelige. De unges vurdering er da også, at pladsen er alt for trang, og at der ofte hersker kaotiske forhold, samt at der ikke er nogen mulighed for at have noget privatliv.

Selve det, at beboerne rent fysisk er så tætte på hinanden, kræver desuden, at der skal være en høj grad af tillid til hinanden, og at man skal kunne stole på naboen.

Der er ingen tvivl om, at de fysiske rammer i Gaderummet virker hæmmende og begrænsende for den enkelte unge. Det kan være vanskeligt at holde fast i en uddannelsesplads, idet der ikke er fredelige steder, hvor man kan lave lektier, og selve hverdagsrytmen virker heller ikke understøttende i forhold til at være studieaktiv. Den samme problemstilling skinner igennem i forhold til de få, der er i beskæftigelse, som har svært ved at passe et arbejde qua manglen på muligheden for at lukke sin egen dør. En beboer fortæller:

“Det har været svært at komme op om morgenen på grund af larmen og de trange forhold. Her er der jo ikke nogen døre, man kan lukke til larmen.”

De unge forsøger på pragmatisk vis at forholde sig til problemstillingen ved at fordele madrasser og “telte” til de arbejdende og studerende i den rolige ende af Gaderummet.

De unge, der er værst stillet, er, ifølge beboerne, de unge, der får tildelt en soveplads på en sofa i fællesarealet, hvorfor disse bliver fredet i forhold til pligter og krav.

På trods af disse utilstrækkeligheder udtrykker de imidlertid stor taknemmelighed over muligheden for at have et indendørssted at sove og et sted at være. Flere af de unge har udtrykt, at de ikke oplever at have noget alternativ, og en spørger direkte: “Hvor skal vi gå hen?”

4.5 Opsummering

Som det er fremgået, er den primære årsag til, at de unge bor i Gaderummet, at de er ramt af hjemløshed. De har opbrugt deres personlige netværk og har været udsat for sociale begivenheder, der gør, at de flytter ind, og koblet sammen med deres opvækstbetingelser lever de unge generelt et udsat liv. De fleste har, før de flyttede ind i Gaderummet, følt sig presset psykisk såvel som socialt.

De unge finder ikke, at de passer ind i de etablerede ordninger for andre hjemløse. Brugere af andre hjemløshedsinstitutioner befinder sig i en anden livsfasen end dem, og de unge er heller ikke ude i et aktivt hårdt stofmisbrug eller dagligt og længerevarende alkoholmisbrug.

De fysiske rammer gør, at det er svært for den enkelte at foretage en socioøkonomisk mobilitet igennem uddannelse og arbejde, hvorfor der er stor risiko for, at de bliver fastholdt i deres usikre og ustabile situation. Denne erkendelse er til stede hos de fleste, hvorfor de ser denne form for bosted som en overgangsordning. Men for nogle er Gaderummet forblevet deres tilholdssted/hjem og

et sted at være eller vende tilbage til. Det er baggrunden for, at nogle af beboerne har haft tilknytning til Gaderummet i op til flere år, og nogle har boet der i længere perioder.

5 Værestedsfunktion

I dette kapitel ser vi på Gaderummet som værestedsfunktion. Vi beskriver de unge, som primært bruger stedet som et værested, og peger på forskellige årsager til, at de kommer samt belyser, hvad de synes om værestedet.

5.1 Hvem kommer for at være?

De unge, som bruger Gaderummet som værested, er langt den største gruppe. I løbet af registreringsperioden er der ud over de 20, som bor i Gaderummet, andre 69 personer, som kontakter Gaderummet på en eller anden måde. Heraf er der 50 personer, som kommer i Gaderummet, men ikke har kontakt til rådgivningen, mens 19 personer både kommer i Gaderummet og i rådgivningen (Regnbuen).

39 er mænd og 30 er kvinder. Aldersmæssigt er 11 personer under 22 år, 28 personer er mellem 23-26 år, 16 personer er mellem 27-29 år, og 12 personer er 30 år og derover.

Den største gruppe er mellem 23 og 26 år og således lidt ældre end de personer, som bor i Gaderummet.

Den største gruppe er studerende, som tæller 24 personer. Derefter er der to lige store grupper. En gruppe arbejdsløse på 15 personer, og lige så mange er i lønnet arbejde.

En mindre gruppe på 8 personer er i aktivering. Endelig er der tre, som er uden for arbejdsmarkedet på førtidspension, på efterløn eller på barsel.

Over halvdelen er enten på kontanthjælp eller på SU. Der er 19 personer på kontanthjælp, og 16 personer er på SU.

Der er 16 personer, som er i lønnet arbejde. Resten er enten på aktiveringsydelse, revalidering, dagpenge eller uden for arbejdsmarkedet.

5.2 Hvor ofte kommer de?

“Jeg kommer her hver weekend eller hver uge, jeg er her rimeligt meget”.

Dem, der har kontakt med Gaderummet, uden at bo der, kommer meget forskelligt. På spørgsmålet om hvor ofte de kommer i Gaderummet, svarer 31 personer, at de kommer dagligt eller flere gange om ugen. 24 kommer en gang om

ugen eller en gang hver 14. dag. 13 personer kommer en gang om måneden eller sjældnere.

Tabel 1: Hvor ofte kommer personer i værestedet Gaderummet?

	Kommer i Gaderummet			Kommer i Gaderummet og rådgivning	I alt
	Mænd	Kvinder	I alt		
Dagligt	5	1	6	0	6
Flere gange om ugen ..	10	10	20	5	25
En gang om ugen	3	2	5	5	10
En gang hver 14. dag ..	6	2	8	6	14
En gang hver måned ...	2	2	4	0	4
Sjældnere	2	5	7	3	10
I alt	28	22	50	19	69

Som det fremgår, er der en del, der benytter værestedet regelmæssigt. Nogle arbejdsløse kommer dagligt for at være i værestedet:

“Jeg sover her aldrig mere, fordi jeg kan ikke lide at være her gennem længere tid – [jeg opholder mig her] et par timer hver dag.”

Men ellers benyttes værestedet i den udstrækning, man har tid og behov:

“Hvis jeg ikke har vild tid, så kommer jeg ikke herop, men det kan også bare være én time, man lige kommer op og sludrer.”

En stor del af dem, der kommer, har haft kontakt til Gaderummet i flere år. Der er 27 personer, som har haft kontakt til Gaderummet i 4 år eller mere. 15 personer er kommet mellem 3 og 4 år, og 13 personer er kommet der mellem 1½ til 2½ år. 5 personer er kommet der i kortere tid, nemlig mellem ½ til 1½ år.

Tabel 2: Hvor lang tid har der været kontakt til værestedet Gaderummet?

	Kommer i Gaderummet			Kommer i Gaderummet og rådgivning	I alt
	Mænd	Kvinder	I alt		
Under 1 år	3	1	4	1	5
1-2 år	3	1	4	1	5
2-3 år	4	3	7	3	10
3-4 år	8	4	12	3	15
4 år og derover .	7	11	18	9	27
I alt	25	20	45	17	62

For nogle har det været vanskeligt at angive, hvor lang tid de har anvendt værestedet, fordi de er kommet i Gaderummet i forskellige perioder med større eller mindre intensitet:

“Jeg har boet her et år til at begynde med, og så har jeg boet andre steder, men det er altid sådan, at man kunne vende tilbage efter – altså hvis jeg laver noget hammer, kan jeg altid låne en sofa, hvis jeg har brug for det, eller få et telt, så det er faktisk meget betryggende.”

En stor del af dem, der kommer i Gaderummet, har tidligere boet/overnattet i Gaderummet. Det gælder 46 personer ud af de 69 personer, som har kontakt til Gaderummet og bruger det som værested. Der er 21 personer, som har kontakt, som ikke tidligere har overnattet eller boet i Gaderummet.

Tabel 3: Har du tidligere boet/overnattet i Gaderummet?

	Kommer i Gaderummet			Kommer i Gaderummet og rådgivning	I alt
	Mænd	Kvinder	I alt		
Ja	20	15	35	11	46
Nej	6	7	13	8	21
I alt	26	22	48	19	67

De fleste af dem, der har overnattet tidligere, har for en stor dels vedkommende drejet sig om, at de har overnattet en til to dage. Nogle inden for det seneste år og nogle for år tilbage. Det gælder såvel kvinder som mænd. Men det er særligt udbredt blandt mændene. Andre har boet der i kortere tid for en periode, således er der nogle, der har boet i Gaderummet i 1-2 måneder for 1-1½ år siden og andre 2-3 år tilbage.

Blandt mændene er der to personer, der tidligere har boet der igennem længere tid. Den ene er flyttet for nylig og den anden for 1 år siden. Blandt kvinderne er der seks, som har boet der tidligere i længere tid. Det vil sige over et halvt år og op til 2 år. Nogle er flyttet for et halvt år siden, mens andre har boet der tilbage for et par år siden.

De fleste unge, som bruger værestedet, har en bolig. De bor i lejet lejlighed eller på værelse. Få bor i bofællesskaber, og få bor i andelslejligheder.

For enkelte kan det være svært at vurdere, hvornår de er brugere af værestedet, og hvornår de egentlig bor i Gaderummet. For nogle af brugerne har det forholdt sig sådan, at overgangen mellem boenhed og værested har været/er en glidende overgang:

“Jeg sover her også ret tit. Det er fordi, hele mit netværk er her, og jeg er her jo hele tiden, og lige pludselig kan klokken være fem om morgenen, og så gider jeg ikke gå hjem, og så lægger jeg mig bare her. Så tager jeg hjem og tager et bad og så herop igen. Det er lidt mærkeligt, fordi jeg har haft min lejlighed i snart et år, og jeg har boet der sammenlagt i halvanden måned.”

5.3 Hverdagen i Gaderummet

De unge, der kommer om dagen, kommer på forskellige tidspunkter og bruger værestedet meget forskelligt. Der er nogen, der kommer hver dag, mens andre kun kommer en gang imellem. Nogle er der et par timer om dagen andre nogle timer om eftermiddagen eller aften.

Der er 4 personer, som kommer hele dagen. 22 personer kommer nogle timer om dagen. Der er 14 personer, som kommer nogle timer enten eftermiddag eller aften. Der er ikke tale om nogle timer hver dag, men efter behov og lyst. Der er 21 personer, der kun kommer engang imellem fx til fester eller, når de skal møde andre i Gaderummet.

Tabel 4 : Hvordan kommer du i Gaderummet i hverdagen?

	Kommer i Gaderummet			Kommer i Gaderummet og rådgivning	I alt
	Mænd	Kvinder	I alt		
Hele dagen	1	2	3	1	4
Nogle timer om dagen	8	5	13	9	22
Nogle timer om eftermiddagen	3	4	7	0	7
Nogle timer om aftenen	3	2	5	2	7
Andet	7	8	15	6	21
I alt	22	21	43	18	61

En af de unge, som kommer i værestedet, og som er på kontanthjælp, fortæller:

“Lige nu hvor jeg er autodidakt arbejdsløs, kommer jeg cirka lidt hver dag, fordi så kommer jeg ud hver dag.”

Vi har spurgt, hvor mange der bruger eller deltager i aktiviteterne i Gaderummet. 42 personer af de 69 personer bruger aktiviteterne, mens 24 personer svarer nej (3 er uoplyst).

5.4 Et rummeligt fristed

Der er mange forskellige grunde til, at de unge kommer i værestedet. Først og fremmest kommer de, fordi de er unge med sociale og psykiske problemer, og derfor har brug for et sted at være, nogle at snakke og være sammen med. At de andre unge i Gaderummet er blevet en central del af deres personlige netværk eller udelukkende deres netværk udgør også en årsag til, at de kommer i værestedet. Endelig understreger de, at det er centralt, at hårde stoffer ikke bliver tolereret i værestedet.

En slags dagligstue er den beskrivelse, nogle af de unge giver af værestedet. Her kan de komme og være eller blot for at slappe af. Opfattelsen af Gaderummet som en dagligstue udtrykkes også i oplevelsen af Gaderummet som et fristed, hvor der ikke hersker så mange regler, men hvor reglen er, at der skal være plads til alle og respekt for andre.

En af de personer, som kommer i værestedet, understreger, at frirummet betyder, at tingene sker i ens eget tempo samt, at der er mulighed for at kunne være i fred, hvis det er det, man har behov for i en periode:

“Det med at man kan være her gennem længere tid, uden at der er nogen, der kender til en [...] Man kan altid bare få lov til at sidde her, og man kan da have en periode, hvor man ikke gider snakke med folk. Jeg bryder mig da heller ikke om, at folk stiller mig personlige spørgsmål, uden at jeg kender dem. Det kan man slippe for. Der er ingen pædagoger eller folk, der prøver at få en til at snakke.”

Frirummet opleves af en anden på følgende måde:

“Det her er faktisk lidt af et tidshul fra verden udenfor. Man kommer lidt væk fra hele verden. Det er der ikke mange steder, man kan.”

Selv om det er et fri(t) sted, er der visse betingelser, der skal overholdes:

“Det skal ikke være et værtshus, altså man må gerne sidde og drikke, men det skal heller ikke overdrives.”

De unge pointerer også, at et fristed for dem betyder et sted, der er fri for junk og hårde stoffer:

“Det er ikke fordi, jeg hader junkier, det er bare lidt ærgerligt at sidde sammen med junkier som ung.”

Brugernes oplevelse af Gaderummet som et fristed afspejler sig også i deres holdning til, at Gaderummet rummer flere forskellige persontyper:

“Der er mange forskellige mennesker heroppe. Alle mulige forskellige [...] Folk der engagerer sig politisk, og folk der hader, at folk engagerer sig politisk. Det er hele spektret. Alle mulige forskellige typer, men det er også det, der gør stedet så unikt. Det er ikke en samlet gruppe. Det er mere individuelt [...] Vi har også en muslim, og han kan godt være her.”

Men det fælles er, at det er unge, der kommer i Gaderummet. Det spiller en afgørende rolle for, hvorfor de kommer i værestedet:

“Jeg kan snakke med en masse mennesker, som man også føler sig lidt på bølgelængde med. Det kunne godt være svært at komme ind i et andet værested, hvor der sidder en halvfjerdsårig mand, som er helt vild sur over og ked af, at hans forældre lige er døde, og alle mulige ting som man ikke lige kan følge med i.”

Det fænomen, at Gaderummet er et fristed for flere personligheder, medfører også, at det opleves som lærerigt i forhold til ens egen tolerancetærskel:

“Der var også en psykotisk, der boede her, som var kommet tilbage fra den lukkede, og som havde det virkelig dårligt og larmede hver nat, det var virkelig hårdt [...] Det er jo et sted, hvor vi bliver nødt til at leve sammen og tolerere hinanden.”

Psykisk støtte i hverdagen

En anden bruger oplever Gaderummet som et fristed, fordi han oplever, at der er der *en ærlig stemning*. Man behøver ikke forstille sig og lade som om, man har styr på tingene. Man kan være sig selv. Der er tale om, at nogle kommer, fordi det giver en slags psykisk støtte:

“Jeg har oplevet, at jeg er blevet støttet i at være mig og støttet i, at hvis man er ked af det, er der nogle, der giver mig knus[...]. Dette sted har givet mig en tryghed, at jeg fandt ud, at der var en masse mennesker, der kunne lide mig og tog fat i mig, da jeg havde mine lorteproblemer.”

Udsagnet og denne kvindes erfaringer er, at hun har oplevet, at de forskellige kriser og sociale begivenheder, som hun har været igennem, har været med til at stemple hende negativt i andre sammenhænge. I Gaderummet bliver hun støttet i at være, den hun er, og accepteret trods hendes forhistorie og erfaringsgrundlag.

Den psykiske støtte er også knyttet til konkrete episoder. En af de unge fortæller fx, at andre personer fra Gaderummet helt konkret hjalp ham, da han skulle flytte. Det gjorde situationen mere tålelig, end hvis han havde stået alene i den givne situation.

For at være sammen med andre

“Jeg kommer der for at se andre mennesker, fordi ellers ser jeg kun nogle mennesker indimellem [...] Jeg har gået meget alene sammen med børnene.”

Mange kommer fortrinsvis for at være sammen med andre. Deres netværk er begrænset, og derfor kommer de for at snakke med andre. Samværet med andre, som på mange måder er i samme situation som dem selv, betyder noget for dem i hverdagen. For nogle er Gaderummet deres primære sociale netværk, for andre er det en del af deres netværk. Netværket beskrives som den familie, man på den ene eller anden måde aldrig rigtig har haft:

“De fleste her har jo ikke deres forældre, altså forældrene drikker, og der er ikke nogen kontakt, eller de sidder i spjældet.”

Aktiviteterne

De forskellige aktiviteter, der foregår eller har foregået i Gaderummet, har ligeledes betydning for de unge. Flere betoner den lette adgang til viden og information, der er i Gaderummet. Aviser, internet, fax og fjernsyn er tilgængelige. Det giver ikke blot mulighed for at følge med i aktuelle nyheder og den samfundsmæssige debat, men også mulighed for at debattere aktuelle emner:

“Jeg tror, vi holder samtlige aviser, man overhovedet kan holde heroppe. Så man følger da med.”

Og en anden fortæller:

“Du kan få dig en kop kaffe, og du kan læse dagens aviser uden, at det koster penge, det er en god ting.”

Desuden bruger de unge deres håndværksmæssige kunnen til at reparere inventar i Gaderummet og klunser sig til forskellige ting. Nogle aktiviteter er på grund af de fysiske rammer og den usikre økonomi blevet indskrænket.

I Gaderummet har der været og bliver der fra tid til anden arrangeret spontane aktiviteter såsom strandture eller ture i byen. Ture ud af huset og de få planlagte rejser har haft stor betydning for stedet og for dem, der har været med på turene:

“Det er meget sundt med de ture, vi også har. Det ryster folk lidt mere sammen. Nu har der for eksempel ikke været en tur i halvandet år, og der er ikke så tæt et sammenhold [...] Det er da bedre end at sidde inde på sådan et lille hummer i et værested [...] Man kan tit, hvis man er i en dårlig situation føle, at man kører i den samme cirkel. Lorteverden. Så ved at rejse kan folk få en god oplevelse, som sætter gang i deres liv igen.”

Medindflydelse

I Gaderummet er der fællesmøder hver søndag. Det er forskelligt, hvor mange der deltager i brugermøderne. Af dem, der kommer i Gaderummet, er der 32 personer, der svarer, at de deltager i brugermøderne. En del svarer at de kun gør det en gang imellem. 36 personer deltager ikke i brugermøderne om søndagen.

Enhver, der kommer til brugermøderne og har noget at sige, bliver hørt, og ancienniteten betyder ikke noget. Det er stort og småt vedrørende Gaderummet,

der bliver diskuteret. En bruger nævner som eksempel, at adfærden hos forskellige brugere kan tages op, hvilket han har prøvet:

“Så kommer man op på fællesmøde og får en fælles overhaling [...] Det var mig og XX, hvor vi hærgede en masse kontorstole og hev skamler ned. Det synes de andre ikke var fedt. Et eller andet sted var det okay at blive taget op, fordi vi vidste godt, at det var noget hash, vi havde lavet.”

Fællesskabet og rummeligheden er centrale elementer i Gaderummets funktioner, og der er et samspil mellem de mere ressourcestærke og de resourcesvage unge, som udgør fællesskabet.

De unge støtter hinanden på baggrund af egne erfaringer og de ressourcer, som de har på det pågældende tidspunkt. Som unge er de selv en del af ungdomskulturen og har egne lignende erfaringer og problemstillinger. De er en del af fællesskabet i Gaderummet og kan som ligeværdige unge tage debatter og konflikter samt give støtte til andre af de unge. Denne form for ung-til-ung-støtte medvirker også til, at de ressourcestærke unge reflekterer over deres identitet samt styrker deres selvtillid, fordi de oplever, at de kan bidrage med noget til Gaderummet. Denne støtte mellem de unge foregår både i et hverdagslivsperspektiv, og over en længere periode er der også unge, der fungerer som resourcepersoner i Gaderummet også efter, at deres livssituation har ændret sig.

Den fælles meddelelsesbog er central i Gaderummet. De unge fortæller, at de har mulighed for at øve indflydelse på aktiviteter og at orientere sig om, hvad der foregår:

“Vi har jo vores bog, hvor man skriver til hinanden, der står simpelthen alt i den. Det er vores kontakt. Nu ser jeg for eksempel ikke XX særlig tit, men derfor kan jeg da godt være irriteret over ham, og så skriver jeg det der, og så læser han det. Alle læser i den, det er Gaderummets avis, der bliver skrevet tyve sider om dagen.”

5.5 Brugernes vurdering af værestedet

De unge oplever værestedet som er et fristed, hvor der ikke er så mange regler og krav, og hvor de har indflydelse på, hvad der skal foregå samt på, hvordan stedet fungerer. De synes, det er positivt, at de ikke bliver registreret.

De føler, det er deres værested, og det giver dem tryghed at vide, at i Gaderummet er døren åben på alle tider af døgnet, og der er andre unge. Der er altid nogen at snakke med og være sammen med. Det er helt afgørende for de unges

brug af værestedet, at det er et sted for unge, og at de andre, som kommer, på mange måder har problemstillinger, der ligner deres egne.

En vigtig dimension er, at værestedet er døgnåbent, hvilket er forskelligt fra andre væresteder. En bruger, der i perioder bor i Gaderummet og i andre perioder bare benytter værestedet, fortæller:

“Det er også noget unikt ved Gaderummet, at det er døgnåbent [...] Hvis jeg sidder klokken fem om morgenen og keder mig, så er der altid en eller anden, der sidder heroppe. Der er altid en, der er vågen. Det betyder da noget. Der er tit folk, der kommer klokken lort om natten og har brug for at snakke. [...] Det er vigtigt, at man ikke skal bede folk gå. Det er da for meget at sige, at du må ikke være her, du skal gå [...] Især når de sidder i den situation, de er i. De har ikke noget specielt. De har svært ved at få sig et job eller gå på skole, eller de har ikke nogen lejlighed.”

Åben dørs-princippet bygger på en generel stor tillid og betyder samtidig, at de unge i Gaderummet aldrig ved, hvem der kommer ind ad døren næste gang. På den måde kan der være en vis utryghed forbundet med dette princip. I forhold til at bo i Gaderummet er det imidlertid sådan, at det at få en “teltplads” skal godkendes på fællesmødet – ofte om søndagen. Man kan godt komme og overnatte i Gaderummet, men man kan ikke bare sådan flytte ind og bo i Gaderummet.

Der er plads og rum til de unge i værestedet, og de bliver accepteret, som de er, også når de kommer på de dage eller tidspunkter, hvor de har det psykisk dårligt. De kan komme og være, som de er og alligevel have tryghed og møde forståelse. Samtidig udtrykker de unge, som kommer i Gaderummet, at de har gode erfaringer med at etablere netværk og venskaber her, som støtter dem både psykisk og konkret.

De unge er kritiske over for de fysiske forhold, som de mener er utilstrækkelige. Der er ikke plads nok, og flere aktiviteter har der på grund af manglende ressourcer ikke været mulighed for at lave i den seneste tid:

“Jeg har jo også lavet ting heroppe, altså cykler nogen gange [...] Vi har haft gang i et malerværksted i en periode, men nu er det blevet fyldt med alt mulig andet ragelse, og det er jo så ikke blevet brugt til noget her på det sidste, også fordi vi ikke har så mange midler til det.”

Madordningen bliver også nævnt som et eksempel. Den planlagte fællesspisning på tirsdage og torsdage blev højt prioriteret, dengang ordningen fungerede regelmæssigt:

“Nu har vi ikke rigtig nogen penge til det, så vi kan ikke lave det, og det er pisseirriterende, for der har hele tiden været en madgruppe, der havde styr på det. Så drikker folk ikke så meget, og de ryger ikke så meget, fordi når de får noget at spise, så bliver de naturligt trætte, og så går de op og lægger sig, og ser fjernsyn eller sidder og snakker.”

Sammenfattende kan man sige, at de unge generelt set er meget positive i deres vurdering, når det drejer sig om principperne for værestedet, og den måde, som det fungerer på. Her bliver især søndagsmødet og det, at beslutningerne bliver truffet i fællesskab, fremhævet. Utilfredsheden drejer sig om de fysiske rammer og de manglende økonomiske ressourcer, værestedet har til rådighed.

6 Rådgivningen - Regnbuen

I dette kapitel beskriver vi rådgivningen, og de unge som bruger rådgivningen – Regnbuen. Vi ser på, hvorfor de bruger rådgivningen, og hvad de synes om den.

6.1 Beskrivelse af rådgivningsgruppen

Rådgivningen i Regnbuen har fungeret siden 1985, og der har været mange, der har anvendt Regnbuen. Af dem, der kommer i regnbuen, er der en del, som er kommet igennem en årrække. I de seneste par år har rådgivningen haft et klientgrundlag på ca. 25-30, hvoraf nogle kommer en gang om ugen, nogle hver 14. dag, nogle en gang om måneden og andre sjældnere.

I registreringsperioden er der indhentet spørgeskemaer fra 12, som alene kommer i rådgivningen og fra 19, som både kommer i Gaderummet og rådgivningen. I dette afsnit har vi valgt at beskrive rådgivningsgruppen ud fra de 12, som alene kommer i rådgivningen.

Af de 12 personer, som kommer i rådgivningen, er halvdelen studerende, og den anden halvdel er i lønnet beskæftigelse. Der er en meget stor aldersspredning. 4 personer er under 22 år, 5 er 30 år og derover. Der er kun en kontant-hjælpsmodtager, de øvrige er enten på SU eller modtager løn.

Blandt dem, som kun kommer i rådgivningen, er der sparsom kontakt til brugerne af værestedet og boenheden. Det er ikke fordi, kontakten bevidst fravælges, men de unge står i forskellige problemstillinger:

“Sådan noget med at bo og få penge, det var ikke noget problem for mig, og det har det ikke været.”

En anden fortæller:

“Jeg er studerende, og jeg har en lejlighed, og der er jeg nok lidt for meget prinsesse til at sidde deroppe.”

En person, som er kommet i Regnbuen i en række år, har den opfattelse, at dem, der kommer, og specielt bor i Gaderummet, lever et andet liv og er udsat for et andet pres, end han er:

“De er pressede både i forhold til, at kommunen vil smide dem ud af Gaderummet, og de ved ikke rigtig, hvad de vil, men de er jo også pressede, hver gang de træder ud på gaden ved, at der bliver set på dem på en anden måde. Det er jo hel-

ler ikke fordi, at de har for mange penge, og de har ikke rigtig noget privatliv, fordi de har jo ikke nogen værelser.”

Det billede, der tegner sig i forhold til de unge, der benytter rådgivningen, er, at de er opvokset i økonomisk bedre stillede hjem. De er opvokset i familier uden misbrugsproblematikker, og de unge har regelmæssig kontakt med forældrene. Flere har dog oplevet brud mellem forældrene, skiftende stedforældre, og en del har flyttet meget rundt, hvilket har afstedkommet en oplevelse af rodløshed og ensomhed.

Men uagtet disse forhold er flere i en situation, hvor de kan bruge deres primære netværk som støtte og ressource. En bruger bor hjemme og oplever det ikke som noget problem:

“Jeg har det fint med min mor og min søster, og har det fint med at bo hjemme.”

Og en ung kvinde har mulighed for at bo hos forældrene i perioder, hvor hun er psykisk skrøbelig.

Der findes endvidere forældre med økonomiske ressourcer, der har mulighed for at betale eventuelle psykologsamtaler:

“Mine forældre ville garanteret gerne have betalt noget psykologhjælp.”

Og en bruger oplever støtte og accept fra forældrene med hensyn til hendes behov for psykologbistand:

“I det miljø jeg er vokset op i, er det sådan, at hvis man har ondt i foden, går man til en læge, og har man ondt i sjælen til en anden.”

Det tyder således på, at de unge i denne gruppe kommer fra nogle opvækstkår, der i flere henseender adskiller sig fra de opvækstvilkår, som de unge, der bor i Gaderummet, har levet under. De har tilsyneladende mulighed for at trække på deres primære netværk i en række forskellige situationer.

6.2 Hvorfor kommer de i rådgivningen?

De personer, som kommer i rådgivningen, har fået kendskab til Regnbuen gennem venner, eller de har kendt nogen, som er kommet i Regnbuen. De kommer der, fordi de har forskellige personlige eller psykiske problemer.

En kvinde har haft akut behov for hjælp til at finde sig selv og sætte grænser i et problematisk parforhold. En anden kvinde fortæller, at hun igennem en år-række har gået hos en privat praktiserende psykiater og har været i medikamentel behandling for depressioner. I denne periode oplevede hun, at konsultationen primært gik med medicinregulering.

Nogle af dem, der kommer i rådgivningen, har været indlagt på psykiatrisk afdeling:

“Jeg har været indlagt på psykiatrisk i næsten et år først på XX og derefter på XX. Jeg var indlagt for primært depressioner, men også en mindre psykose, og jeg har også problemer med spiseforstyrrelser. Jeg havde det ret godt, da jeg blev udskrevet, men jeg blev udskrevet til ingenting. Altså jeg blev tilknyttet et distrikpsykiatrisk center, hvor man får en lægesamtale med en til to måneders mellemrum, og en lægesamtale varede cirka tyve minutter, og der diskuterer man, om man skal gå op eller ned i medicin.”

En anden bruger har haft en dom til psykiatrisk behandling og har været indlagt toogtyve gange på røde papirer¹, hvilket han har oplevet som særdeles traumatisk.

Flere af brugerne af rådgivningen har haft kontakt med det etablerede psykiatriske system. De finder imidlertid ikke, at de har fået en tilfredsstillende behandling, hvorfor de har kontaktet Regnbuen.

6.3 Brugernes vurdering af rådgivningen

De unge, som kommer i Rådgivningen, kommer først og fremmest, fordi de føler, de bliver taget alvorligt, og at der bliver talt om deres problemer i forhold til deres faktiske situation og i forhold til nogle genkendelige helheder. De unge lægger meget vægt på det “helhedssyn”, der er i rådgivningen.

Fleksibiliteten i forhold til, hvornår man kan lave aftaler, fremhæves som en stor fordel i forhold til Gaderummets rådgivning:

“Det er jo det ved den rådgivning, at den er der, når man har brug for det. Vi plejer at have en aftale hver tredje uge, når

¹ Tvangsindlæggelse på røde papirer sker efter “lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien” § 5, stk.2. Hvis tvangsindlæggelse sker på røde papirer, skal patienten være sindssyg eller i en tilstand, "der ganske må sidestilles hermed", fx i en svær affekttilstand. Patienten skal endvidere være til umiddelbar og nærliggende fare for sig selv eller andre.

jeg har det godt [...] Hvis jeg ikke har det godt, kan det være tre gange om ugen eller en gang om ugen, det er hvad jeg synes, at jeg har brug for.”

Det er endvidere karakteristisk, at brugeren oplever, at der er den tid til rådighed, som kan være en forudsætning for at komme ind til sagens kerne. Det handler både om, at den enkelte rådgivningsseance ikke nødvendigvis skal afsluttes på et på forhånd aftalt tidspunkt, og at den bliver afsluttet mere i forhold til problemstillingen end til en afmålt tid:

“Det gør, at der ikke er en hel masse ting, der hænger i luften, fx at det skal vi huske at snakke om næste gang, og så at der er tid nok til, at man kan nå at tænke efter.”

Det ser ud til, at Gaderummets rådgivningsfunktion også anvendes, fordi forholdet til den tid, der er afsat til behandlingen, er en anden end det, de har oplevet i det etablerede behandlingssystem.

Idet det primært er studerende, der bruger rådgivningen, er gratisprincippet også vigtigt for den enkelte bruger:

“Mit hovedproblem var, at jeg havde brug for behandling, og den kunne jeg ikke få gratis, så jeg skulle lægge sekshundrede kroner for en time hos en psykolog, og det har man ikke råd til, når man får firetusinde om måneden, det kan ikke løbe rundt.”

Selve det forhold, at rådgivningen på denne måde hviler på et frivillighedsprincip, forstået som at taxametret ikke tæller, når en bruger træder ind i rådgivningen, gør, at brugerne oplever en form for oprigtig interesse inden for rådgivningen.

Rådgivningen har endvidere et princip om anonymitet, hvor der ikke foregår registrering af den enkelte bruger, hvilket også fremhæves som et vigtigt aspekt.

Enkelte unge fremhæver som noget vigtigt for dem, at de i rådgivningen blev opfordret og fik tilbud om at danne netværk med andre unge. Det, at rådgivningen har denne dimension at være netværksdannende mellem ligestillede brugere, har stor betydning:

“Det er rart, at han etablerer den kontakt, fordi det er ikke alt, man kan vende hos ham. Det er på en eller anden måde en erkendelse af, at han er behandler, og vi er måske bedre til at udveksle erfaringer omkring, hvad der virker, end han er.”

Her fremdrages fordelene ved, at unge med fælles erfaringsgrundlag i forhold til psykiske problemstillinger kan bruge hinanden som sparringspartnere i den proces, det er at gennemgå en psykisk krise.

En anden bruger fremhæver også dette aspekt, men her er netværket dannet inden for det etablerede system på en psykiatrisk afdeling. Men dette peger igen på, som vi så det af beskrivelsen af beboerne, at unge søger sammen med lige-stillede for at finde handlingsanvisninger i forhold til at mestre livet med psykisk sårbarhedsskabende træk.

6.4 Opsummering

De unge, som kommer i rådgivningen, kommer med forskellige psykiske problemstillinger. Flere har forsøgt behandling gennem det etablerede system, men de har ikke fundet denne behandling tilstrækkelig dels på grund af ventetider inden for dette system, men også på grund af en oplevelse af at konsultationen primært handlede om medicinregulering.

En del af dem, der kommer i rådgivningen, er der kommet der gennem nogle år. Det er meget varierende, hvor ofte de unge kommer i rådgivningen. Nogle kommer hver uge, andre hver 3. uge.

De unge kommer i Regnbuen primært, fordi de føler, at de bliver taget alvorligt, og fordi der bliver taget udgangspunkt i deres konkrete verden og problemer. De unge fremhæver ligeledes, at oplevelsen af, at der er tid nok til den enkelte gør, at de kommer i dybden med deres forskellige psykiske problematikker og selve det, at rådgivningen er til rådighed, når de har brug for den, er også en afgørende faktor.

7 Selvforsørgelse – muligheder og barrierer

I dette kapitel vil vi se, hvad de unge får ud af at komme i Gaderummet. Hvad sker der med de unge over tid. Indledningsvis giver vi en kort samlet beskrivelse af, hvad de unge har med i rygsækken, inden de kommer i Gaderummet, for derigennem at illustrere deres udgangspunkt for at foretage social mobilitet.

De unge, der kommer i Gaderummet, er som enkeltindivider forskellige og har forskellige sociale problemer. Deres liv med Gaderummet er også forskellig. I dette afsnit vil vi se på muligheder og barrierer for selvforsørgelse. Vi vil stille skarpt på tre forløb, som illustrerer de unges tilknytning og vekslende behov for Gaderummet over tid.

Det første kalder vi et selvforsørgelsesforløb – det drejer sig om unge, som har boet i Gaderummet og i dag er i eller er på vej mod selvforsørgelse. Hvad er det for forskellige former for motivation og brug af Gaderummet, der ligger til grund for dette procesforløb.

Det andet forløb kalder vi pendlingsforløb – det omhandler de unge, som pendler mellem Gaderummets forskellige funktioner, afhængig af hvordan deres aktuelle sociale og psykiske situation ser ud. Det er unge, som har en kontakt til Gaderummet i skiftende perioder af forskellig varighed. De er så at sige i dobbelt forstand i en marginaliseret situation både i forhold til en livssituation, hvor de kan klare sig selv og i forhold til Gaderummet.

Det tredje forløb kalder vi omsorgsforløb – det drejer sig om de unge, som gennem en længere periode har en mere stabil tilknytning til Gaderummet. Hvad er det for forhold, der ligger til grund for, at de bliver hængende i en forsørgelsessituation og ikke kan sørge for sig selv. Hvad er barriererne for at komme i et marginaliseret eller selvforsørgelsesforløb.

7.1 De unge i Gaderummet

Et fælles træk for de unge, som kommer i Gaderummet, er, at de kommer med erfaringer fra problematiske familier og har oplevet svigt og manglende opbakning fra enten den ene eller begge forældre. Der er tale om unge, som typisk er opvokset i familier med misbrugsproblemer:

“Jeg boede alene med min mor, og hun var dybt alkoholisk og på nervepiller. Så jeg endte med at rende rundt. Jeg levede af at samle flasker, fra jeg var syv til, jeg var næsten ni [...] og selv købte ind og sådan.”

I nogle af de unges familier har misbruget været forbundet med vold:

“Min far drak godt nok helt vildt meget, og han var ikke sådan nærværende [...] Dengang slog han mig vildt meget, og det synes, jeg var strengt, men det var jo bare ham, der var svag og ikke kunne styre sig over for et barn.”

Tidligt brudte familieforhold og institutionsophold er ligeledes træk, der går igen i nogle af de unges historier om deres opvækstvilkår. Ofte har brugernes forældre egne problemer, som fylder så meget, at der ikke er støtte fra deres side i forhold til de sociale og psykiske problemer, som de unge har.

Det har været meget afgørende for en del af de unge, at der som regel altid har været en af forældrene eller en anden voksen, som har været givende, og som de omtaler, som dem der har haft betydning for dem, selv om de måske ikke ser dem så meget og så ofte. Flere unge har ligeledes oplevet at være ekskluderet fra kammeratskabsgrupper igennem skoleforløbet og har været udsat for mobning. Andre unge har været på institutionsophold.

7.2 Egen bolig og selvforsørgelse

Der er unge, som tidligere har boet i Gaderummet, der stadig har tilknytning til Gaderummet som værestedsbruger. Nogle af disse brugere er med tiden blevet forankret på boligmarkedet og har fået egen lejlighed. De har også fået arbejde og har fået tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der er tale om unge, som opfatter Gaderummet som et midlertidigt bosted, og som ser en reel mulighed for at få en bolig eventuelt sammen med en ven eller kæreste. Der er desuden tale om unge som såvel psykisk som socialt magter hverdagen i egen bolig. Man kan sige, at der er tale om unge, som er motiverede for at komme til at bo andre steder end i Gaderummet, men for en periode har behov for et fristed og et sted at være. Derudover er ønsket om at blive selvforsørgende stærkt motiverende for de unge. Dette gælder især for kvinderne.

En kvinde fortæller, at hun har været på institution, fra hun var tretten, til hun blev atten år. Herefter havde hun igennem nogle år en sporadisk og løs tilknytning til boligmarkedet. I en periode blev hun konkret boligløs og opsøgte Gaderummet og boede så der i halvandet år. På spørgsmålet om, hvad der gjorde, at hun flyttede fra Gaderummet, fortæller hun:

“Motivationen var, at jeg ikke gad bo her hele mit liv, og jeg ville godt have en uddannelse, fordi ellers gentager man jo bare systemet [...] Jeg gik op til min sagsbehandler og brokkede mig helt vildt, og hun hjalp mig med at få lejlighed og

revalidering, så jeg kunne gennemføre min kokkeuddannelse.”

Fordi den unge i sit eget personlige netværk havde en fagperson med kendskab til sociallovgivningen, blev hun oplyst om, hvilke sociale rettigheder hun havde. Det er nogle år siden, hun fraflyttede Gaderummet, men hun kommer fortsat flere gange om ugen i værestedet. Motivationen for hende til at komme videre var, at hun var træt af at bo i Gaderummet og ville have en uddannelse.

En anden kvindes motivation er knyttet til rollen som mor:

“Jeg har et barn, og grunden til min nedtur var, at XX var på børnehjem. Jeg rendte faktisk rundt i et års tid på heroin eller kokain [...] Jeg tog herop for at lægge stofferne på hylden. Kalle havde også sagt, at hvis jeg indlagde mig på den lukkede afdeling og tog en kold tyrker, så stod jeg bedre i forhold til at få mit barn hjemgivet [...] Når jeg er her i Gaderummet, løber jeg ind i mennesker, der giver mig et positivt indblik i livet, og vi har faktisk noget til fælles, fordi vi har alle sammen en historie, der gør os anderledes. Hvis Gaderummet ikke havde været her, havde jeg haft et barn, som samfundet skulle tage sig af.”

På det tidspunkt, hvor hun boede i Gaderummet, så hun gaden som sit eneste alternativ. Med støtte fra Gaderummet og med motivationen om selv at kunne varetage omsorgen for sit barn, kom hun ud af sit misbrug, fik barnet hjemgivet og bor i dag i egen lejlighed. Hun kommer fortsat i Gaderummets værested.

En tredje kvinde, som tidligere har boet i Gaderummet i sammenlagt to år, fortæller, at hun flyttede, fordi hun ikke var i stand til at passe sit arbejde. Hun ville have en uddannelse og have sit eget. Hun fik mulighed for at bo i et erhvervslejemål og vælger dette frem for Gaderummet. På trods af at hun kun havde mulighed for at være der uden for normal arbejdstid, foretrækker hun det frem for Gaderummet, fordi hun er i stand til at passe sit arbejde.

En mandlig beboer opholder sig midlertidigt i Gaderummet med udsigt til en bolig i forbindelse med sin erhvervsuddannelse. Han har valgt at satse på en uddannelse, som giver bedre adgang til et kollegieværelse, hvor der også vil være andre unge mennesker. Han fortæller, at han ikke ville kunne holde ud at bo alene, og at det er motivationen for at flytte på kollegium.

Det at bo sammen med andre fremhæver flere af de unge som et muligt fremtidsperspektiv. Det kommer til udtryk i nogle af de planer, som de unge har om fremtiden. Konkret er der to til tre personer fra Gaderummet, som tænker og arbejder på at flytte sammen, hvis det kan lade sig gøre at finde en bolig. To

kvinder fra Gaderummet har for nylig realiseret dette og har etableret sig sammen i et socialt boligbyggeri i en af de københavnske bydele.

Der er således flere grunde og en række forskellige motiver til, at de unge flytter fra Gaderummet og forsøger en egen selvstændig tilværelse. At de stadig kommer i Gaderummet, skyldes samværet med andre unge og for at være sammen med deres venner.

7.3 Pendlere

Værestedsbrugerne er karakteriseret ved at bo i egen lejlighed, fortrinsvis lejet lejlighed, værelse eller bofællesskab. De har altså for tiden en bolig til rådighed til forskel fra de unge, som bor i Gaderummet. I nogle tilfælde kan det imidlertid være svært at vurdere, hvornår de unge er værestedsbrugere, og hvornår de reelt figurerer i boenheden. De har svært ved at sørge for sig selv og være alene, og de befinder sig i en situation, hvor de både har behov for samvær og støtte. De er i kontakt med Gaderummet, fordi de i perioder føler sig ensomme, står i en boligløs situation eller er arbejdsløse. Der er tale om et hverdagsliv, hvor deres sociale behov ændrer sig fra tid til anden.

En ung har fx for øjeblikket rådighed over en fremlejet lejlighed og kommer i værestedet, men samtidig fortæller han, at han har sovet i Gaderummet det sidste stykke tid, fordi han ikke kan holde ud at bo alene i lejligheden. I dette tilfælde bruger han Gaderummet som et socialt værested, og samtidig benytter han sig også af muligheden for at sove der i kortere eller længere perioder.

Det samme gør sig gældende for en ung, som definerer sig selv som værestedsbruger med egen lejlighed. Han opholder sig imidlertid ikke meget i sin lejlighed, fordi han ikke kan holde ud at være alene. I de perioder sover han i Gaderummet.

Når vi har spurgt ind til, hvor lang tid de unge er kommet i værestedet eller boenheden, har det vist sig vanskeligt at besvare, fordi de unge som ovenfor beskrevet kan rotere mellem de forskellige funktioner, der er i Gaderummet. Som en bruger beskriver det:

“Nogle gange er de brugere, og jeg er beboer, og andre gange er det omvendt.”

Selve muligheden for at vælge den funktion, der er akut behov for, viser sig at være vigtig og tryghedsskabende for den enkelte:

“Jeg kan altid låne en sofa, hvis jeg har brug for det eller få et telt, så det er faktisk meget betryggende.”

En bruger, der for tiden er i boenheden, fortæller, at han endvidere benytter sig af rådgivningen, der er tilknyttet Gaderummet:

“Lige nu bor jeg her, hvilket jeg har gjort i to-tre måneder. Før det har jeg brugt Regnbuen og Gaderummet. Men lige nu bor jeg her, men har sovet her før i en periode for to år siden.”

Ud over de boligbærelse problemer har denne unge nogle psykiske problemstillinger, der gør, at han også benytter sig af rådgivningsfunktionen.

Det er iøjnefaldende, at der også sker en form for rådgivning af beboere og værestedsbrugere i Gaderummet uden, at de unge her definerer sig i forhold til selve rådgivningen. Som de siger, går de ikke i et rådgivningsforløb, men de taler da med de ansatte om forskellige problemstillinger.

En årsag til, at de unge ikke definerer sig som rådgivningsbrugere, kan forklares med, at de unge opfatter sig i opposition til pædagoger, socialrådgivere og psykologer. Flere har haft erfaringer med disse personalegrupper qua deres tidligere ophold på døgninstitutioner, mens andre har gået i skolepsykologiske forløb. Flere af de unge udtrykker træthed og resignation over for disse behandlere.

De barrierer, de unge kan opleve ved at gå i en almindelig psykologisk praksis eller møde op i socialforvaltningen, opleves ikke, når rådgivningen foregår i lokalmiljøet, hvorfor de unge heller ikke oplever sig klientliggjorte. De unge påpeger ligeledes, at den rådgivning de får er *i øjenhøjde*.

Selve det at der overhovedet er en psykologisk rådgivning til stede betyder, at de unge føler, at der er et kvalificeret beredskab at trække på, når de står i forskellige konfliktsituationer eller har sociale problemer. Det betyder så samtidig, at de får løst sociale og psykiske problemstillinger, som de ellers selv ville gå med, og som opleves uovervindelige for den enkelte. Samtidig signalerer rådgivningen også, at de unge oplever at blive taget alvorligt i forhold til deres problemstillinger. En bruger udtrykker det således:

“I det øjeblik man har brug for Gaderummet, er det fordi, at der er nogle ting, der er røvsvære for en. Når folk bor på en lille lortemadrass bag et lagen, så er det jo ikke noget folk ønsker [...] Hvis man nu siger, nu kan du bo her, uden nogen form for rådgivning, indtil du kradser af, så er det, fordi man ikke er interesseret i, at folk skal komme videre.”

Det er karakteristisk, at rådgivningen retter sig mod en bred vifte af problemstillinger fx, hvordan man skal tackle interne konflikter brugerne imellem, til psykologisk bearbejdning af oplevelse af svigt fra primærpersoner. Derudover

drejer det sig også om, hvordan man retter henvendelse fx til socialforvaltningen eller Kriminalforsorgen.

Som dette afsnit har peget på, benytter flere af de unge Gaderummets forskellige funktioner afhængig af, hvilken psykosocial problemstilling de er i. Det giver dem en tryghed at vide, at der på denne måde er et netværk at trække på. De unge i værestedet og boenheden definerer sig ikke i forhold til at have brug for psykologisk hjælp, men der foregår alligevel en psykologisk rådgivning, idet de oplever at kunne henvende sig med stort og småt, og samtidig oplever de sig taget alvorligt.

7.4 Behov for massiv og helhedsorienteret støtte

Der er forskellige måder at bruge Gaderummet og dets funktioner på over tid. Nogle af de unge er blevet selvforsørgende og kommer hovedsageligt i værestedet for at søge sociale netværk og få psykisk støtte. Andre pendler mellem de forskellige funktioner, alt efter hvordan deres bolig, beskæftigelses- og familiesituation aktuelt ser ud.

Der er imidlertid unge, som har kontakt og bor i Gaderummet gennem flere år. Det er disse unge, vi ser nærmere på i dette afsnit.

At bo i Gaderummet gennem flere år er dog ikke forbundet med udelukkende at være i Gaderummet. For de unge gælder, at de i flere omgange har boet andre steder, men der har kun været tale om midlertidige løsninger. På trods af at de rent konkret er flyttet ud og ind af Gaderummet, ser de i retroperspektivet, at de har boet i Gaderummet, fordi her er de vendt tilbage til, når de forskellige midlertidige boligløsninger er ophørt.

De forhold, som vanskeliggør en bevægelse i retning af selvforsørgelse for denne gruppe, er både knyttet til den enkeltes sociale og psykiske situation, til strukturelle rammer som fx vilkårene på boligmarkedet og arbejdsmarkedet samt til forholdene og vilkårene i Gaderummet.

Massive sociale, økonomiske og psykiske problemer

Først og fremmest er der tale om individuelle problemer, som er meget massive. En af kontaktpersonerne beskriver tidsperspektiverne og problemstillingerne på følgende måde:

“Jeg tror ikke, at der er nogle, der sander til i Gaderummet, men nogle af de unge er så tilsandede i forvejen, så det er en hel ørken at komme igennem, men Gaderummet tilsander ikke nogle. Men mange af dem, som kommer der, har været på ørkenvandring, og der er meget sand i en ørken... Der er ingen, der har lyst til at være i Gaderummet i tid og evighed... Men

Gaderummet er blevet belastet meget, fordi de er så mange, og måske fordi der er så mange, som er desperate over at gå i de ørknar, og så reagerer psyken ikke.”
(Frivillig)

At det tager tid at komme videre fra Gaderummet hænger sammen med, at de har mange forskellige problemstillinger – sociale, boligmæssigt og psykiske. Det er således ikke bare lige til for disse unge at stå på egne ben og genskabe et selvverd. De har svært ved at sørge for sig selv og begå sig socialt, og det er en væsentlig psykisk barriere for at tænke på og tage initiativ til at få egen bolig, arbejde og få det psykisk bedre:

“Man kan jo godt ligge heroppe i en måned og glo video, hvis det er det, du har brug for. Det kan du ikke mange andre steder. På et tidspunkt finder man ud af, at der foregår noget rundt omkring, og så står man op og begynder at deltage aktivt. Men man lader folk ligge, hvis det er det, de har brug for.”

Behovet for at være i fred og gennemleve forskellige sociale begivenheder kan perspektiveres i forhold til det fænomen, som Birthe Bech Jørgensen beskriver, om at leve i en indre tid. I denne tilstand overgiver man sig til en indre strøm af oplevelser fra forskellige livssituationer og er uden for den kronologiske tidsramme. Når den indre tid dominerer, følger det, at man sætter sig uden for den ydre tids reguleringer. Eller sagt på en anden måde, så melder man sig ud af hverdagslivet i en periode (Jørgensen, 2002).

De unge i Gaderummet beskriver, at der på et tidspunkt opstår et behov for at komme videre med deres liv. De danner altså en overgang mellem den indre og ydre tid. Dette gøres på den ene side reflektivt ved at de indre oplevelser ordnes kronologisk og forbindes, og der skabes sammenhænge i forhold til den ydre tid. På den anden side ved at handle aktivt, hvor fortiden bruges som afsæt for fremtiden.

Strukturelle forhold

I forhold til at blive skrevet op på venteliste til en bolig spiller tidsfaktoren ind. De unge føler ikke, det nytter noget med det årelange perspektiv i forhold til udsigten til en bolig, og hjemløsheden opleves jo her og nu. Når vi har spurgt ind til, hvordan de ser deres boligsituation i fremtiden, har de minimale krav, enten fx i form af et selvbygget skur eller i form af kollektiver sammen med ligestillede.

En af de unge, som bor i Gaderummet, starter på en ungdomsuddannelse og er meget nervøs for, om han kan gennemføre den, ikke fagligt, men i forhold til at møde stabilt og få udbytte af det. Som led i planen støtter socialforvaltning

gen ham i at få fremmet en boligansøgning, men trods dette kan der gå lang tid, før vedkommende bliver tilbudt egen bolig.

De strukturelle forhold, at der er så stor boligmangel, er en afgørende barriere for, at de unge kommer i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse, men det viser sig imidlertid, at det blot er en af barriererne.

Der er andre unge, som ikke vil kunne klare et uddannelsesforløb eller et ordnært arbejde, fordi deres psykiske problemer er for store. De brugere, som bor flere år i Gaderummet, har klart behov for at finde deres eget ståsted og vinde selvværd til at kunne klare krav fra omverdenen. Når de bliver hængende skyldes det det forhold, at Gaderummet bliver deres hjem, og det er der, hvor livet udspiller sig med andre unge. De bliver derfor engageret i at kæmpe for Gaderummets overlevelse, fordi det er det eneste, de har.

Barrierer i Gaderummet

De unge kan bruge Gaderummets bofunktion til at få et frirum i tilværelsen som hjemløs, og værestedet motiverer gennem de aktiviteter og netværk som der er, den enkelte til at deltage. Men der er også et indbygget dilemma forbundet med dette. Hvis de kommer i gang med et beskæftigelsesforløb, kan det være vanskeligt at holde fast i det netop på grund af aktiviteterne i Gaderummet:

“Det kan være svært at holde fast i en plan, hvis man bor i Gaderummet. Flere har startet på en uddannelse, mens de boede i Gaderummet og har ikke kunnet gennemføre det, fordi det er vanskeligt, og der er mange muligheder for at lave andre ting i Gaderummet.”

(Beskæftigelsesvejleder)

Et andet dilemma er netværket og kollektivets betydning. På den ene side er det med til at opbygge ressourcer for den enkelte samt løse konkrete problemer. På den anden side kan det være vanskeligt at være åben over for andre sociale relationer, når ens netværk er Gaderummet, og som en af de unge siger, så kan man ikke slippe Gaderummet, fordi det sted og kollektivet har reddet ens liv.

Der er behov for en samlet og helhedspræget støtte til disse unge, og det handler ikke udelukkende om at få et sted at bo, men også at få orden på ens forsørgelsesgrundlag. At blive engageret i fællesskabet i Gaderummet kan være første skridt på vejen til at komme videre trods sociale, økonomiske, psykiske og sundhedsmæssige problemer.

8 Gaderummet og omverdenen

I dette kapitel retter vi opmærksomheden mod omverdenen. Vi beskriver den kontakt, der er mellem socialforvaltningen, frivillige organisationer, politiet og det psykiatriske system og Gaderummet, og tegner et billede af, hvordan omverdenen ser på stedet på baggrund af deres kendskab til de unge og stedet.

Det er først og fremmest konkrete sociale problemstillinger, som knytter sig til den enkelte unge, der karakteriserer kontakten til omverdenen. Der kan være tale om, at en ung fx får etableret kontakt til socialforvaltningen med Gaderummet som mellemkomst.

Debat og orientering af generelle emner er også en måde, omverdenen har kontakt med Gaderummet på. Det kan være emner, som at finde egnede lokaler eller et møde mellem Gaderummet og medarbejdere fra Nørrebro socialcenter for at afklare relationen. Det kan også være foredragsholdere, som holder oplæg i Gaderummet om forskellige diskussionsemner eller en kunstner, som i gang sætter aktiviteter for brugerne.

Støtte til Gaderummet enten gennem medlemskab af støtteforeningen eller ved, at de unge henter brød fra en af de lokale bagere eller almen accept af Gaderummet som nabo, er også en del af den kontakt, som omverdenen har til Gaderummet. Endelig støtter forskellige foreninger Gaderummet med penge eller forskelligt inventar.

8.1 Socialforvaltningen

Gaderummet har siden 1999 haft en fast specialfaglig kontaktperson i socialforvaltningen på indre Nørrebro, som en genvej til systemet. Kontaktpersonens rolle er at formidle direkte kontakt mellem Gaderummet og sagsbehandlere samt at yde socialfaglig bistand.

Skoler, distrikpsykiatrien og andre institutioner har også sådan en kontaktpersonsordning, og den er etableret, fordi det kan være vanskeligt for forvaltningens samarbejdspartnere at komme igennem til sagsbehandleren i socialforvaltningen.

Kontaktpersonen rådgiver lederen af Gaderummet i forskellige spørgsmål. Der kan være tale om præcisering af servicelovens bestemmelser, opholdskommunes bestemmelser, bestemmelser vedrørende afslag på kontanthjælp, revalideringsbestemmelser, boligproblemer eller unge, som er kommet ud fra fængsel, og som har behov for støtte.

Kontaktpersonen kommer også i Gaderummet for at orientere og diskutere emner, som ikke er knyttet til den enkelte unge, fx har denne og en psykolog fra en hjemløseinstitution deltaget i et fællesmøde i Gaderummet vedrørende opsigelsen af Gaderummets lejemål, og hvilke andre boligmuligheder der kunne være for de unge.

En boligmulighed er herberg. Der er også kollegier, men for at komme i betragtning er det en forudsætning, at de unge er under uddannelse. I teorien er ungdomsboliger også en mulighed, men det kræver, at de unge har været skrevet op i mange år, hvilket de unge af Gaderummet ikke har. Desuden er der stor mangel på både kollegieværelser og ungdomsboliger i Københavns Kommune. Ventelisterne og tidsperspektivet for at blive tilbudt en bolig er lange.

Det at være hjemløs handler ikke blot om, man har råderet over egen bolig eller ej. Preben Brandt definerer det at være hjemløs på følgende måde:

“Ikke bare at mangle en bolig, men også være den svage part i forhold til at bevare en bolig, eller måske være ude af stand til at klare sig i en bolig. Eller at være uden vilje og dermed ønske om at leve sit liv med fast bolig.”

(Brandt 1999)

Men er herbergerne for hjemløse en realistisk mulighed for de unge, som bor i Gaderummet? En af de interviewede sagsbehandlere mener, at man ikke kan tilbyde et ungt menneske at bo på et af herbergerne. For det første fordi beboerne på herbergerne generelt set er ældre og ofte i en fastlåst situation og uden umiddelbare fremtidsperspektiver. For det andet fordi beboerne på herbergerne typisk har store misbrugsproblemer. Og for det tredje fordi deres åbningstider ikke passer til de unges hverdagsrytme. Som regel skal man være på herbergerne inden kl. 23 og ude igen inden klokken 9.

Beskæftigelsesvejlederen i socialforvaltningen har kontakt med Gaderummet vedrørende enkelte unge, som skal have udarbejdet handleplaner eller i aktivering. I denne kontakt bliver lederen af Gaderummet betragtet som en socialfaglig samarbejdspartner, som formidler kontakten mellem de unge og beskæftigelsesafdelingen, og som støtter de unge i at følge de udarbejdede handleplaner.

Et konkret forløb ser ifølge beskæftigelsesvejlederen således ud: En sagsbehandler fra bistandsteamet henvender sig til beskæftigelsesvejlederen med en sag vedrørende en ung mand, som skal i aktivering. Det har ikke været muligt for sagsbehandleren at etablere kontakt til den unge. Af sagen fremgår det, at den unge har kontakt til Gaderummet, og i stedet for at sende et brev, ringer beskæftigelsesvejlederen til lederen af Gaderummet og beder ham om at give den unge besked om, at han skal henvende sig på socialforvaltningen. Der bliver udarbejdet en handleplan, som først omhandler den unges alkoholmisbrug

og støtte til at få reduceret det gennem et beskæftigelsesprojekt særligt rettet mod unge med misbrugsproblemer. Den unge starter og er til visitationssamtale i beskæftigelsesprojektet. Han starter i et forløb med henblik på, at han efterfølgende, under forudsætning af at hans situation er stabil, via revalidering kan påbegynde en faglig grunduddannelse. Desuden forsøger beskæftigelsesvejlederen at skaffe en plads på Kofoed Skole til den unge. Gaderummets leder bakker den unge op i den udarbejdede plan og støtter ham i at overholde den.

Denne case viser, at det kan være vanskeligt for sagsbehandlere i bistandsteamet at få kontakt med de unge, som ikke har en fast bolig og pendler rundt mellem flere forskellige bopæle. Kommunikation pr. brev mislykkes derfor ofte. Kontakten bliver imidlertid etableret på baggrund af beskæftigelsesvejleders telefoniske kontakt til Gaderummets leder, som får den unge til at opsøge forvaltningen. Den handleplan, som udarbejdes, tager desuden højde for de forskellige problemer, som den unge har, og som det er afgørende at få løst, før han kan påbegynde den uddannelse som han gerne vil have.

Casen peger på, at der er flere forskellige forhold af både personlig og strukturel karakter, som skal falde i hak for, at den unge kan komme videre i forhold til at komme i gang med uddannelse og beskæftigelse. Der er mange problemer, som skal løses, og om de bliver det kan afhænge af, om indsatsen er helhedsorienteret og tidsmæssig afstemt.

8.2 Sundhed og mad – frivillige i Gaderummet

Der er to frivillige, som kommer fast i Gaderummet, en sygeplejerske fra et hjemløseprojekt og en frivillig fra den katolske kirke på Nørrebro. Deres kontakt til stedet er karakteriseret ved frivillighed, opsøgende arbejde samt, at de har noget konkret fagligt at byde på, nemlig sundhed og mad.

Siden efteråret 2001 er der kommet en opsøgende sygeplejerske i Gaderummet for at etablere kontakt mellem de unge og sundhedssystemet, for at behandle de unges forskellige skader og sygdomme og for at give gode råd om sundhed. Hun kommer regelmæssigt og deltager også i sociale aktiviteter og er således en voksen ressourceperson primært i forhold til sundhedsfaglige spørgsmål, men også vedrørende sociale og mere almene problemstillinger. Som tilknyttet et projekt om hjemløse og deres sundhedstilstand er Gaderummet et blandt flere steder for hjemløse, som sygeplejersken kommer i.

Blandt de unge i Gaderummet er der flere, som har følgesygdomme på grund af hjemløshed samt en på grund af alkoholmisbrug. Desuden er de unge udsatte for infektioner og har hyppigt diarré på grund af deres levevilkår. Endelig har de sygdomme, som ikke adskiller sig væsentligt fra, hvad andre unge fejler. Der kan fx være tale om allergi, astma, lungebetændelse, kønssygdomme og sårbehandling.

De unge får typisk ikke gjort noget ved deres infektioner og somatiske sygdomme. Dette skyldes for det første praktiske forhindringer, fx er der nogle, som ikke har et sygesikringsbevis, fordi de er hjemløse, og de ved ikke, hvem der er deres læge. For det andet henvender de sig typisk ikke til læge eller sundhedssystemet med småting. For det tredje har de vanskeligt ved at etablere kontakt til sundhedssystemet og opgiver måske ved de forskellige henvisningsinstanser og får derfor ikke iværksat behandling til behandlingskrævende sygdomme.

Derfor støtter sygeplejersken de unge i kontakten til sundhedssystemet ved både at informere om de forskellige muligheder og ved konkret af transportere dem til behandling. På Venereaklinikken på Bispebjerg Hospital er der en person tilknyttet, som særligt tager sig af hjemløse. Hende har sygeplejersken formidlet kontakt til og taget brugerne med til, så de havde mulighed for at få generel information om kønssygdomme, sikker sex m.m. Et andet konkret eksempel på sygeplejerskens støtte er en ung, som skal til en forebyggende helbredsundersøgelse, men hele tiden bliver stillet telefonisk om til forskellige afdelinger, og som derfor opgiver at tage kontakt. Herefter formidler sygeplejersken kontakt, og den unge får en tid.

En frivillig medarbejder fra den katolske kirke på Blågårds Plads laver varmt mad to til tre mandage om måneden i samarbejde med de unge fra Gaderummet. Midt på dagen møder den frivillige op i Gaderummet, og det bliver aftalt, hvem der hjælper med madlavningen den dag. De gryder, som skal bruges, bliver gjort rene og taget med ned i kirkens køkken, hvor selve madlavningen foregår. Et par unge hjælper til med madlavningen, og nogle bærer maden op til Gaderummet, når den er færdig om eftermiddagen.

8.3 Det psykiatriske system

Der er eksempler på, at de unge i Gaderummet har været indlagt på psykiatriske afdelinger eller er psykisk sårbare og i kontakt med det psykiatriske system. Inden for det seneste år har tre psykotiske unge mennesker haft kontakt til Gaderummet. Andre af de unge, som kommer i Gaderummet, har psykoser af mere forbigående karakter.

Den kontakt, der er mellem det psykiatriske system og Gaderummet, er knyttet til enkelte personsager. Erfaringerne fra samarbejdet fra et par af disse er set fra en medarbejder i det psykiatriske system problematisk, fordi indsatsen ikke har været koordineret, og fordi der er forskellige opfattelser af, hvornår der kan være behov for behandling med antipsykotisk medicin.

Overordnet set mener medarbejderen fra det psykiatriske system, at der er brug for et sted for unge psykisk sårbare i Københavns Kommune, men det skal være mere værdige forhold end i Gaderummet. Problemet i forhold til de par un-

ge, hun kender fra Gaderummet og deres psykiske problemer, er, at hvis de skulle bruge andre væresteder og akutovernatningssteder, ville de skulle være sammen med kronisk syge personer, med hvem Gaderummets brugere slet ikke kan identificere sig med.

8.4 Poli og Kriminalforsorgen

Poli og Kriminalforsorgen har også kontakt til Gaderummet. Der er tale om samarbejde i forhold til enkelte unge og enkelte problemstillinger.

En sagsbehandler fra Kriminalforsorgen fortæller om kontakten til Gaderummet, at den er knyttet til en ung, som hun gennem et år fører tilsyn med på grund af, at vedkommende har en betinget dom.

Efter en periode, hvor sagsbehandleren ikke kan komme i kontakt med den unge, fordi, viser det sig senere, han er flyttet rundt mellem forskellige venner og familiemedlemmer, tager den unge kontakt til Kriminalforsorgen. På dette tidspunkt bor han i Gaderummet. Han har det psykisk og socialt dårligt og magter ikke fysisk at tage hen til sagsbehandleren, hvorfor hun tager kontakt til Gaderummets leder, og det bliver aftalt, at mødet kan afholdes i Gaderummet.

Fra sagsbehandlerens perspektiv er Gaderummet, som hun siger, den unges redning. Det er det, fordi tilknytningen til Gaderummet betyder, dels at den unge får et sted at bo og nogle praktiske opgaver, han skal varetage og har brug for, dels fordi han har brug for psykologisk støtte og et skub til at etablere kontakt til henholdsvis Kriminalforsorgen og socialforvaltningen. Gaderummet bliver hans base, og han får så meget ro på sig selv, at han kan komme videre.

Nærpolitiet på Nørrebro kender Gaderummet og har haft kontakt til stedet i forbindelse med enkeltepisoder med enkelte brugere. Politiet har en god kontakt med medarbejderne af stedet, men er naturligvis ikke velkomne af de unge i Gaderummet. En betjent fra nærpolitistationen mener generelt, at der er behov for et sted som Gaderummet, hvor de unge kan være, fordi ellers ville de overnatte i parker og ved busstoppesteder.

8.5 Et sted for unge, som ikke har andre steder at være

“Gaderummet er et sted for unge, som ikke har andre steder at være, og hvis de ikke var i Gaderummet, ville de formentlig være på gaden.”

(Nabo til Gaderummet)

Således beskriver en nabo til Gaderummet det sted, som han kender fra den snak med de unge og medarbejderne, som han har, når de mødes på det fælles areal uden for baghuset. Beskrivelsen sammenfatter meget godt kontaktperso-

nernes billede af Gaderummet. Både de, som har deres daglige gang i Gaderummet og de, som aldrig har været der, men som har kontakt med de unge på forskellige måder:

“De unge fra Gaderummet har det svært, og de har ikke noget sted at bo, men de er ikke bumser.”
(Bager som giver Gaderummet brød).

Dette syn på de unge har en lokal bager, som giver Gaderummet brød et par gange om ugen efter lukketid. Han støtter Gaderummet på denne måde, fordi de har brug for det, fordi de er taknemmelige for det, og fordi brødet ellers skulle smides ud, og det er ikke gammelt brød, men rester fra samme dag:

“Gaderummet er også en magnet i forhold til den subkultur af unge, som ikke ved, hvor de skal gå hen og få hjælp.[En subkultur fordi] nogle lever i en speciel verden, hvor de for det første er hjemløse, og mange af dem har misbrugsproblemer og store sociale og psykiske problemer, og der er ingen andre institutioner, der kan støtte dem. Der er også nogle ressourcepersoner i Gaderummet, som render rundt og er skide frustrerede over ikke at kunne få en plads i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet[...]Det er unge, som har opbrugt alt andet netværk, og de har ikke andre steder at gå hen og sove eller få hjælp. Gaderummet er blevet deres netværk, her er de sammen og hører på hinanden.”
(Beskæftigelsesvejleder)

Omverdenspersonernes beskrivelse af brugerne viser først og fremmest, at de unges problemstillinger er forskellige. Der er både mere eller mindre ressourcestærke personer, men fælles for dem er, at de har opbrugt deres netværk, og derfor har de ingen andre steder at gå hen:

“I Gaderummet er der et sammensurium af skæbner. Nogle fornuftige, nogle i arbejde, nogle psykisk syge og nogle aggressive. Det er kærlighedsløse unge, som er svigtede af deres forældre. Det er ikke unge, som er på flugt, eller unge som er på vej, men mere unge som er på vandring. De er svigtet og uden kraft. Så havde de ikke Gaderummet, lå de måske på et kælderværelse eller på et psykiatrisk hospital.”
(Sagsbehandler)

At Gaderummet er et storbysfænomen bliver fremhævet af omverdenens personer.

Social dannelse i Gaderummet

En af de frivillige, som jævnligt kommer i Gaderummet, fremhæver især, at hun oplever, at de unge profiterer af det kollektive princip, som stedet er organiseret ud fra. De unge bruger hinanden i den sociale dannelsesproces, fordi nogle på trods af deres til tider aggressive og udadreagerende adfærd alligevel indgår i sociale relationer:

“Gaderummet kan give de unge rum, forstået som mere end blot et sted. Men først og fremmest er det et sted, hvor de kan være indendørs, og hvor de kan samles og mødes, og hvor de er velkomne. Hvor de ikke først skal tilpasse sig – eller være tilpas meget sød, tilpas meget skadet, tilpas meget ulykkelig for at komme ind. I Gaderummet kan man komme, og den eneste begrænsning er, at man ikke vil have hård narko. Det er noget de unge selv har bestemt. I Gaderummet lærer de at danne et samfund i samfundet, som er nødvendig for deres videre sociale dannelse, fordi de mangler et sted, hvor de kan lære at være sociale med de medspil og modspil, som de fleste lærer i familien.”

(Frivillig)

Problemfyldt relation til systemet

Fra socialforvaltningens side bliver brugerne af Gaderummet generelt beskrevet som unge med negative erfaringer med kontakten til det sociale system:

“De har en artikulert holdning om, at det er samfundets skyld, og det er fint, for så kan de gro derfra. Fordi det kan være svært at bære ansvaret alene, hvis de er svigtede af alle. [Det er godt, hvis de kan overleve i Gaderummet og så komme videre derfra].”

(Sagsbehandler)

“Gaderummet er ikke et sted, hvor man kommer som superpædagog eller sagsbehandler og fortæller de unge, hvordan livet er sat sammen, og de unge tager derefter sagsbehandlerens råd og vejledning til sig og lever derefter. Sådan fungerer det ikke i Gaderummet.”

(Sagsbehandler)

Sådan fungerer det ikke, fordi de unge har mange forskellige problemstillinger både i forhold til deres hverdagsliv og i forhold til deres liv generelt. Men også fordi de unge i Gaderummet har holdninger og tager stilling samt har en kritisk indfaldsvinkel. Generelt kan man sige, at de unge i Gaderummet typisk har en problemfyldt relation til systemet fx til socialforvaltningen og det psykiatriske system:

“De [unge i Gaderummet] kan ikke lide systemet, fordi de ikke kan forstå systemet, det gælder ikke kun unge fra Gaderummet. De kan ikke forstå, at der er nogle love og regler, som skal overholdes. Nogle gange er der nogle sagsbehandlere, som har været stressede, som måske ikke har spurgt, hvad de unge vil, og hvorfor de er på kontanthjælp. De har måske bare kørt efter love og regler og sagt, hvad de er berettiget eller ikke berettiget til. Det er vigtigt, at sagsbehandlerne forklarer sig, fx hvis de unge ikke kan få kontanthjælp længere, fordi de ikke har en adresse. Men de unge synes så, at det er sagsbehandlerne, der er idioter. De unge ser ikke socialforvaltningen som den hjælp, den er, og hjælpen forudsætter også, at de samarbejder, kommer til aftalerne, at de tager arbejde, og at der er dokumentation på tingene, og at man kommunikerer med folk, at man ikke råber og skriger. Måske har de ikke kunnet udfylde blanketterne og har heller ikke fået hjælp til det.”

(Beskæftigelsesvejleder)

“De [unge] er tabt af systemet, og systemet har fuldkommen opgivet dem. Sagsbehandleren har de en dårlig kontakt med, sundhedsvæsnet har de dårlig kontakt med. De unge har det dårligt og dårligere end andre unge. De har ingen uddannelse og intet mod til at gå i gang med noget, og det har noget med deres opvækst at gøre. Deres selvværd er ringe. Socialt har de det dårligt, fordi de er knækkede. De unge i Gaderummet ser på omverdenen med skepsis, men det er ikke en fælles fraktion, at de er imod systemet, det er noget som har rodfæstet sig hos de unge gennem masser af år.”

(Frivillig)

Beskrivelsen af omverdenens kontakt til Gaderummet viser, at der er kontakt til mange forskellige parter. Kontakten er først og fremmest koncentreret om enkelte sager, som vedrører de unges hverdagsliv og sociale problemer. Det kan både handle om sociale, sundhedsmæssige, retslige, psykiatriske og psykologiske forhold.

Der foregår et opsøgende og støttende brobygningsarbejde i forhold til sundhedssystemet, og i socialforvaltningen er der en kontaktperson, som formidler kontakt mellem Gaderummet og sagsbehandlerne. Det psykiatriske system har også indirekte kontakt til Gaderummet. Kontakten er knyttet til enkelte unge og deres psykiske problemer samt behandling af samme. Kontakten er problematisk, fordi der kan være forskellige holdninger til, hvornår en medicinsk behandling er relevant. Dette medfører, at de unge, der har psykiske problemer, fravælger den behandling, som det etablerede psykiatriske system kan tilbyde. Alternativet er så den hjælp og støtte, de får i Gaderummet gennem samtaler

med de andre unge, der har genkendelige problemer. En anden mulighed er den psykologiske rådgivning, der foregår direkte eller indirekte, som tidligere påvist, i Gaderummet.

Litteraturliste

Birck-Madsen, Kalle (2000): *Statusrapport for Gaderummet-Regnbuen*.

Brandt, Preben (1999): *Udelukkende velfærd*. Gyldendal.

Bovbjerg, Kirsten Marie og Mette Kirk (2001): *En kulturanalytisk evaluering af initiativerne Gaderummet-Regnbuen*.

Elsborg, Steen; Hansen, Trine Juul; Hansen, Vagn Rabøl (1999): *Den sociale arv og mønsterbrydere*. København. Danmarks Pædagogiske Institut.

Gilje, Nils og Grimen, Harald (1993): *Samfunnsvitenskapernes forutsetninger*. Oslo. Universitetsforlaget.

Hansen, Finn Kenneth (2001): *Fattigdom og social udstødning i Sociologi og Socialt arbejde*. Danmarks Forvaltningshøjskoles forlag.

Hansen, Finn Kenneth (1996): *Væresteder for socialt udstødte*. CASA.

Jørgensen, Bech Birthe (2002): *Usædvanlige tidsstrategier* i Social Kritik, nr. 82.

Kvale, Steinar (1994): *InterView. En introduktion til det kvalitative forsknings-interview*. København. Hans Reitzels Forlag.

Vedtægter for foreningen Initiativgruppen Gaderummet på Nørrebro (1996).

Vedtægter for rådgivningsgruppen Regnbuen (1996).